نامەکانی فەرنادە هەوڵێک لە پێناو نووسینەوەی ئازارەکانی منداڵان و ژنان ... هۆشیارجەمال

نامەکانی فەرناردە یەکێکە لە کورتە ڕۆمانە جوانانەی کە لەلایەن (ئەژین عەبدولخالق) ەوە نوسراوە. بەزمانی ئیستاتیکی لە دوو توێی (٩٠) لاپەڕەیی قەشەنگ دا،و بۆ یەکەمجار لە ساڵی (٢٠١٥) چاپ کراوە لەلایەن ناوەندی ڕۆشنبیری و هونەری ئەندێشە بە دیزاینێکی جوان و کوالێتیەکی بەرز بڵاوکرایەوە.
ئەم کورتە ڕۆمانە خوێنەر پەلکێشدەکات بۆ خوێندنەوە،کە لە کاتێکی کەمدا دەخوێندرێتەوە بەڵام زۆر بابەت هەڵدەگرێت،ڕۆمانەکە چوار کەسایەتی سەرەکی پێکی دەهێنێت،یەکەم کچێک بەناوی (یەدەت) کە خەون بە چوون بۆ هەسارەیەکی ترەوە دەبینێت،(سورمە) کەکچێکی پەراوێزخراوی خراپ پەروەردەکراوی باشوری کوردستانە،(ئەحلام مەنسور)ی چیرۆک نوسیش لە ڕۆمانەکەدا کارەکتەری سەرەکی ڕۆمانەکەیە کە زۆر جار ئازارەکانی سورمە لەسەر زاری ئەمەوە دەنوسرێتەوە،(مارگرێت) کچێکی ترە کە بەژداری دەکات لە گفتوگۆکان لەگەڵ ئەحلام مەنسور.

سەرەتای ڕووداوەکان دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی (١٩٨٦) لەسەردەمی حوکمڕانی حیزبی بەعس دا. نوسەر لەڕێگای دە نامەوە، ڕۆمانێک دەخولقێنێت.ئەگەرچی نوسەری ئەم کتێبەوە زۆر لەژێر کاریگەری نوسینی چیرۆک نوسی کورد (شەرزاد حسن)ی لەسەرە وهاوشێوەی ئەو ئیشی لەسەر تێکشکاوی تاکی کورد، بەڕاوێز خستنی منداڵان و تێڕوانی پیاوی کورد بۆ ڕەگەزی مێینە کە هەردەم وەک بووکەڵەیەکی سێکسی لێیان ڕوانیوە نەک وەک مرۆڤێک.
لەپەڕەگرافی یەکەمدا نوسەر باس لە گرنگی تەمەن دەکات گەنجان کە تەمەنیان کەمە،زۆر پەلەیان نیە لە کارەکانیان و هەوڵنادەن،بەڵام بە تێپەڕبوونی کات ئەم بۆچوونەیان دەگۆڕێت. کە چوونە تەمەنەوە لە گرنگی تەمەن تێدەگەن.

لەسەرەتای ڕۆمانەکەدا کچێک بەناوی (یەدەت) کەساڵانێکی زۆر بووە خەونی بە چونە نێو فەزاوە دەبینی و ئاواتی زانیاریەکانی ئەو دیو دنیای هەیە ولەپێناو خەونە کەیداکۆمەڵێک پێکدەهێنێت و کەشتێک بەرەوناو فەزا ئەنجام دەدەن.

یەدەت نامەیەک بە هەسارەیەک بەناوی بەرەنگەکانەوە دەنێرێت و نوسەر بەزمانێکی یەکجار سەرنج ڕاکێش توانیویەتی ئەم پەیوەندیە دروستبکات لەنێوان کچێک لە ئەمریکاوە و کچێکیتر لە کوردستان ، یەدەت باسی بێزاری خۆی لەهەرای ڕاگەیاندن و سیاسیەکان دەکات بەسەرۆکی ئەمریکاشەوە.وە دواتر باسی گەشتەکەی بۆ ئاسمان و ون بوونی خۆی دەکا، وە باسی کاتی لە دایک بوونی سورمە دەکات لە باشوری کوردستانەوە تێڕوانینی پیاوی کورد بۆ ساتی لەدایکبوونی کچەکانیان، کە چەند هەستێکی ناخۆشیان هەیە و بە چاوێکی کەم سەیری دەکەن.

،سورمەش لە ڕێگای نامەیەکەوە ئازارەکانی منداڵی کورد دەگێڕێتەوە،کەچۆن جەنگ و کلتور و شەڕی برا کوژی ژیانی لەسەندون و لەسەرەتاترین مافی ڕەوای خۆیان بێبەشن ،وە پەروەردەی خراپی منداڵەکان دەکرێت خێزانەکان شکستیان هیناوە، لەبنیاتنانی منداڵێکی خاوەن ئیرادە.

سورمە یەکێکە لەو کچانەی ئاواتی بینینی خۆیەتی لە ئاوێنەدا ، بەڵام چونکە مناڵەو هیچ گرنگیەکی پێنادرێ و وە ئاوێنەی ماڵەکەیان زۆر بەرزترە لە باڵای سورمە ، تەنها خوشک و براکانی کە گەورەترن لە خۆی دەتوانن خۆیان ببینن ، هەر ئەمەش دەبێتە هۆی دروست بوونی دۆخێکی دەروونی سەخت کە سورمە بە دەستیەوە دەناڵێنێت، و خۆی بەکەسێکی زۆر ناشرین دەزانێت .
حەزی بینینی خۆی لە ئاوێنەدا وا دەکات سورمە بکەوێتە سەرجادە و زبڵدان شێنی فڕێدانی خاشاکی شار ، لەوێ بەدوای ئاوێنەدا دەگەڕێت. لەکاتی گەڕاندا وێنەیەکی (سەدام حسێن) دەبینێت کە فڕێدراوە هەر لەوێ زۆر لە وێنەکە ورد دەبێتەوە سڵاوێکی سەربازی بۆ دەکات ، ئەمەش ئەوە مان بۆ دەردەخات کە ڕاگەیاندن چەند ڕۆڵێکی خراپیان گێڕاوە ، لە بڵاوکردنەوەی ترس و تۆقاندن بەتایبەت و چەند کاریگەری گەورەیان لەسەر منداڵان بەجێهێشتوە. گەڕانی بەردەوامی سورمە بەدوای ئاوێنەدا وادەکات توشی کوڕێک بێت و دەستدرێژی سێکسی بکاتە سەری کەئەمەش دیسانە تێڕوانینی خراپی چینێکی کۆمەڵگا وەگەزی نێرە لە کۆمەڵگا ڕۆژهەڵاتیەکانە بۆ منداڵ کە ئەو کەسانە لە سادەترین بەهای ئەخلاقی داماڵراون.

نوسەر سەرکەوتوانە لە ڕێگای ئاڵوگۆڕکردنی نامەکانی نێوان سورمە و یەدەت توانیویەتی کومەڵگای کوردی پێش ڕاپەڕین و دوای ڕاپەین بەیەکەوە ببەستێتەوە.کەلە نامەیەکی تردا کە سورمە بە یەدەت دەینێرێ دەکەوێتە گێڕانەوەی شەڕی براکان کە لەشاخەوە هێنایانە

شار ، لە پێناو حەزی پاوانسازی و ساماندا خەڵکێکی زۆریان کردە قوربانی بەرژەوەندی خۆیان، شارەکان کرانە سەنگەری شەڕەکان وبەشێکی وێران کران.

شوێنێک نامێنێت منداڵان بە ئارامی یاری تیابکەن شەڕێک کە تا ئێستاش ئاسەواری ماوە، بەڵام سورمە بەردەوام دەبێت لە خوێندن سەرباری سەختییەکانی ژیان تا دەگاتە قۆناغەکانی زانکۆ و لە بەشی ڕاگەیاندن دەخوێنێت و دەبێتە ڕۆژنامەنوسێکی چالاک کە تەسلیمی دەسەڵات نابێت و چەندین بابەت لەسەر گەندەڵی دەنوسێت.
لایەنێکی تری ڕۆمانەکە کارکردنە لەسەر نیشاندانی ژیانی ئەو ژنانەی دەچنە ئەوروپا و لە ڕۆژهەڵات هەڵدێن،دەچنە شێڵتەرەکانی ژنان. سورمە لەکوردستان هەڵدێ و خۆی دەگەیەنێتە سوید لەوێ دەژی ماوەیەک شێڵتەر دەبێت. لەوێ هەندێ لە ژنەکان دەڵێن کە ناچار دەکرێن بە ئەوەی مۆڵەتی مانەوەیان پێبدرێت ئەوا دەبێت ڕازیبن بەوەی دەستدرێژی سێکسییان بکرێتە سەر ،جەستەیان ئیستخلال بکرێت لەدەرەوەی ویستی خۆیان، یەکێک لەژنەکان دەڵێت (ئێمە لە ڕۆژهەڵات هەڵدێین لە پێناو ئازادی کەچی لێرەش دەکرێنە کۆیلەی لەشفرۆشی) .

یەپەگە و ئیسرائیل! ... ئاشتی ئیبراهیم ئەفەندی

دامەزراندنی دەسەڵاتێکی سیاسی، هەڵبژاردنی سیستەمی حوکمرانی، دامودەزگای پەرلەمان، دەستور و یاسا دانان و سەقامگیربوونی بارودۆخی میللەت، بە پەیکەرێکی سیاسی کە تەنیا دیکور و وێنە بێت، بەردەوام نابێت و گەشە ناکات، ئەگەر لە هەقیقەتدا ئەو پەیکەرە سیاسییە خاوەن هێزی ڕاستەقینەی سەرخان و ژێرخانی خۆی نەبێت و لە نیشتمانێک و لەسەر خاکێکی ئازادیکراودا دانەمەزرا بێت.

دەوڵەتانی ئیمپریالیزم، زلهێز یان داگیرکەر، لە سەر خاکی داگیرکراودا، هەوڵی دروست کردن و داتاشینی پەیکەرێکی سیاسی کارتۆنی دەدەن، بەگوێرەی بەرژەوەندیی و تاکتیکێک کە لە خزمەتی ستراتیژییەتی خۆیاندا بێت. بە مەشروعییەت دان بەو پەیکەرە

داتاشراوە، هەوڵدەدەن پارت و کەسایەتییە سیاسیەکانی نێو میللەتی ژێردەست، بکەن بە خاوەنی، لە ژێر ناوی پشتیوانی و چوونە نێو هاوپەیمانییەتی لە گەڵیاندا. لە دەرئەنجامدا، دەسەڵاتی داگیرکەر، ناهێڵێت ئەو پەیکەرە ئەوەندە بەهێز بێت ڕۆڵی سەرەکی هەبێت لە سەنتەری بڕیارداندا، ئاراستە کردنی ڕووداوەکان و سەپاندنی مەرەج و توانای ئەوەی هەبێت ڕۆژێک ل□ییان هەڵگەڕێتەوە.

کەسەکانی نێو میللەتی داگیرکراو، کە ئامادە دەبن لە پەیکەرێکی کارتۆنی لەو جۆرەدا بۆ دەستکەوتی تایبەتی خۆیان کار بکەن، کەسایەتی لاوازن، خاوەن و هەڵگری بیروباوەری پتەوی مر□قایەتی، نیشتمانی و نەتەوەیی یان عەقیدەیی نین. ڕازین بۆ خۆدەرسختن و بە ڕەواڵەت وەک دەسەڵاتدار خۆیان بنوێنن بۆ میللەتەکەیان کە ژێردەستە و نیشتمانەکەیان کە داگیرکراوە. لە ئاکامدا، ئەم جۆرە پێکهاتەیە لە دەسەڵاتی دیکۆردا، ئایندەیان تەنیا نۆکەری و جاشایەتیی و کڕۆنۆش بردن دەبێت و گورزێکی کوشندەش لە بزوتنەوەی رزگاری میللەت و نیشتمانەکەیان دەدەن، نمونە بنەماڵەی بارزانی و خێزانی تاڵەبانی.

دەوڵەتانی داگیرکەر، لە سەر ئاستی خەڵکی سەر شەقامی میللەتی ژێردەستیشادا کاری خۆیان دەکەن، هەوڵدەدەن، تاکەکان بکڕن بیانکەن بە سیخور و هێزی چەکدار و جاشیان لێ پێکبهێنن. هەروها، داگیرکەر، هەرگیز نای□و□□ت گرفت و جیاوازیەکانی نێو کۆمەڵگەی داگیرکراو چارەسەر بکات، یان میللەت بەرەو ڕێگەی ئازادی ببات. لە ئەنجامدا، لەسەر بیناغەی بوونی ناکۆکی و جیاوازییەکان پارت و هێزی چەکداری دژ بەیەک دروست دەکات و بە گروپیان دەکات لە ژێر دروشمی جیا جیادا، ئینجا لە نێو چوارچێوەی پەیکەرە سیاسیە کارتۆنیەکەدا بە ڕەواڵەت لە قەوارەیەکی ی□ککرتوو بە دنیا و خەڵکیان دەناسێنێت، نمونە عیراق.

داگیرکەران، لە وڵات و کۆمەڵگەی داگیرکراودا، بە فشاری هێزی چەکدار و سوپا، دەسەڵاتەکانیان دەسەپێنن، وەک بریتانیا، فرەنسا لە سەدەی ڕابردوودا لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا ئەنجامیان دەدا. تا هەنوکە داگیرکەرانی وەک تورکیا، ئیران، سوریا و عیراق لە کوردستاندا هەمان سیاسەت پەیڕەو دەکەن. لە کۆتاییدا، هێزێک کە بڕوای بە فشاری چەکداری، چاوسوورکردنەوە، ترس و تۆقاندن هەبێت و هەڵگری ئەو جۆرە عەقڵیەتە بێت، زوو یان درەنگ ناتوانێت سەرکەوت و بێت و متمانەی میللەتی ژێر دەست بەدەستبهێنێت، نمونە، تورکیا سەدان ساڵە شەڕی میللەتی کورد دەکات، ئەگەر تا ئێستا میللەتی

کورد هیچیشی بەدەست نەهێنابێت، بەڵام بزوتنەوە و جوڵانەوە سیاسییەکانی زیندون و نەیانهێشتووە تورکیا بە ئارەزووی دڵی خۆی بیخوات. بەدەر لەوانەی کە بوون بە جاش، بە شێوەیەکی گشتی میللەتەکە متمانەی بەدەسەڵاتی تورکیا قەت نەبووە و نابێت.

لە بارودۆخی لەو جۆرەدا، دەنگی ناڕەزا، ڕۆحی بەرەنگاری بوونەوە و ڕقی ئەستوور لە نێو میللەتەکەدا، لە گەشە کردن دەبێت، سروشتی ئەو جۆرە ناڕەزاییە و بوونی پارت و سەرکردەی خۆڕاگر، دەبن بە هەوێنی سەرکەوتنی ئەو میللەتە، ئیرادەی خۆڕاگرتنیان بەرامبەر بە سوپای بەهێزی داگیرکەر لە مێژوودا بە هاوتا دەبێت، نموونە، عەفرین، دوو مانگ بەرامبەر بە یەکێک لە گەورەترین سوپاکانی دنیا و بەکرێگیراوانی شەڕی کرد.

کورد، تەنیا میللەتێک نییە لە دنیا و لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا، کێشەی داگیرکردن و نەبوونی سیستەمی دیموکراتی هەبێت و دەورە دراوبێت بە ناحەز و دوژمن و ڕووبەڕووی شەڕی زلهێزەکان بووبێتەوە. کێشەی کورد، بەوە چارە ناکرێت بچێتە ژێر باری پەیکەری سیاسیی کارتۆنی دروستکراو، بوون بە جاش، هەوڵدان بە وەدەستهێنانی مافە ڕەوەکان لە نێو دامودەزگای کارتۆنی وەک پەرلەمانی عێراق، پەرلەمانی ئیران و تورکیا یان دروستکردنی هەرێم و کانتۆن، لە سەر ئەرز و نیشتمانێکی داگیرکراودا.
لە نێو چوارچێوەی ئەو وڵاتانەدا مەحاڵە دامەزراندنی کیانی سیاسیی و سەربەخۆ بوون. یان خۆ غافڵ کردن بەوەی پەی دەگوترێت خەباتی تەڕەماشی و خۆ هەڵخەڵەتاندن (خەباتی مەدەنی)! ئەو جۆرە خەباتە لە ژێر سیستەمی سیاسیی سەقامگیر و دیموکراتی لە عەقڵییەت و فەرمانڕەوایدا دەکرێت، نەک لە ژێر سایەی عەقڵییەتی دەماگیەتی شەفۆنیزمی خۆسەپاندنی وەک دەسەڵاتدارانی تورکیا، ئێران، سوریا و عیراق.

ئیسرائیل، لە مێژوویەکی نزیکدا وەک کورد ئاسا، زلهێزەکان و وڵاتانی عەرەبی و ئیسلامیی و کریستانەکانیش دژی بوونە و تووشی نەهامەتی و جینوساید کردن هاتووە و تا هەنوکە دەورە دراوە بە دوژمنێکی زۆر. ئیسرائیل، وەک ئەمریکا و ڕوسیا، زلهێز نییە و لە سەنتەری بڕیاردان نییە لە چارەنووسی وڵاتانی دنیای سێیەم. وەرای ئەوەش، هەنوکە توانیویەتی، خاوەن پێگەیەکی بەهێز بێت لە سەپاندنی مەرجی سیاسی سەربازی و ئابووری کە لە بەرژەوەندیی خۆیدایە لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا.

ئیسرائیل، هەنوکە وەک ئیران و تورکیا، نایەوێت پەلوپۆ بهاوێت، سنووری جوگرافیای فرەوان بکات، ئیمپراتۆریەتی فارسی و تورکی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا زیندوو بکات. ئامانجی سەرەکیی ئیسرائیل، ئەوەیە پارێزگاری لە سنوور و وڵاتی خۆی بکات، دووبارە نەهێلێت هیچ هێزێک سنووری ببڕێت و دەستدرێژی بکاتە سەر میللەتەکەی و کەرامەتی بڕوشێنێت. لە ئەنجامدا، لە نێو ئەو کەینوبەینی سیاسی، بە متمانەیی لە زلهێزەکان، وڵاتان و نەتەوەی دراوسێ، ئیسرائیل مەترسی لە دەستدانی کیانی خۆی هەیە. بۆ پارێزگاری کردن لەو کیانە هەر هەنگاوێک یان هەر هەڵوێستێک کە لە بەرژەوەندیی نیشتمانیی و نەتەوەیی خۆیدا نەبێت، خۆی بە ماندوو ناکات و خۆی ناکات بە خاوەنی و هەڵوێستی بەرامبەر نانوێنێت نمونە، ئیسرائیل ڕاستەوخۆ بەشداری شەڕی دژی داعش نەکرد. هەر وڵاتێک تۆزێک جوڵە بکات، ئەو بزانێت نزیک دەبێتەوە لە سنوورەکەی، دوو مووشەکی تێدەگرێت، بە بێ باکی لەدوان دژی دەدات نمونە، بوردومانی ئەو دوایەی فڕۆکەکانی ئیسرائیل بۆ بنکەکانی سوپا و چەکدارانی ئیران لە سوریا، کە ئیران نەیتوانی متەقە لە دەمی بێتە دەرەوە دژ بە ئیسرائیل.

ئەمریکا، ئەوروپا و ڕوسیا زلهێز بوون کاتێک کە لە هەموو دنیا، ئیسرائیلییەکان، جێگە پێی هەنگاوەکیان نەبوو، بەڵام ئیسرائیلی ئەمڕۆ لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا، بووە بە هێزێک کە هەموویان هەژماری بۆ دەکەن بە تایبەتی زلهێزەکی وەک ئەمریکا.

ئیسرائیلییەکان، بە داڕشتنی بەرنامە، پلانی تۆکمە، ستراتیژیەتی ڕاست و خۆ ماندوو کردن گەیشتوون بەو دەستکەوتانە و پاراستنی کیانێک لە نێو دڵی دوژمنەکانیان. دامەزراندنی دەزگای هەواڵگری ئیسرائیلی، سوپا، تەکنەلۆژیایی بەهێز و پتەو کردنی لۆبی جو لە هەندەران، وەکو لە وڵاتانی ئەوروپا، ڕوسیا و بە تایبەتی لە ئەمریکا، ئەنجامی جۆری کارکردن و ڕاستی داڕشتنی ستراتیژیەتی سەرکردە، پارتە ئیسرائیلییەکان، یەکگرتنیان و جۆری ئیدارەدانی پەیوەندییە دەرەکییەکان بووە. نمونە، ئیسرائیل خۆی بە دوور گرت لە هەڵگرتنی ئەو دروشمە سیاسیانەی کە بۆ ئەمریکا خاڵی هەستیارن وەک، هەڵگرتنی ئاڵای سوور، دروشمی ئایدۆلۆژیای سۆشیالیزمی و دەیان دروشم و هەمای دی کە ئەمریکا سەرچاوەی سەرهەڵدانیان بە قوتابخانە فەلسەفیی و فیکرییەکانی ڕوسیا دەیگەڕێنێتەوە. بەو مەبەستە، ئیسرائیل بانگەوازی ئەوەی کرد، کە ئەو بڕوای بە پەیڕەو کردنی سیستەمی سیاسی دیموکراتی هەیە بە وڵاتەکەی، وەک لاسایکردنەوەی ئەمریکا. ئەمە هۆکاری ئەوەیە کە زۆرجار ئەمریکا

پەنجە بە سیستەمی دیموکراتی ئیسرائیل ڕادەکێشی و بە ئەزموونەکی سەرکەوتوو هەڵیدەسەنگێنێ. بە هەمان مەبەست، ئیسرائیل هەوڵیدا، لۆبی ئیسرائیلی ئەمریکی بەهێز بکات و ببیت بە خاوەن پێگەی بەهێز، بە تایبەتی لە بواری ئابووری.

ئیسرائیل، لە پەیوەندییەکانی لەگەڵ زلهێزەکاندا گوماناوی بووە تا دەگات بە پەیوەندیی لەگەڵ ئەمریکا، کە نەیتوانیوە متمانەی سەدا سەدی ئیسرائیل مسۆگەر بکات. لە سەرەتای ساڵی دووهەزارەکان تا هەنوکە، پەیوەندیی ئیسرائیل لەگەڵ ڕوسیای دوژمنی سەرەکی ئەمریکا لە گەشە کردنی زیاترە، نمونە، ئیسرائیل بە مەسەلەی چیرچینا، هەڵوێستی دژ بە ڕوسیا دەرنەبڕی تەنیا ئەوە نەبێت، دوای فشاری ئەمریکا، بە نووسراوێکی فەرمیی داوای سەقامگیر کردنی ئاشتی کرد لەو وڵاتە. ئیسرائیل هاتە دەنگ و دەربڕینی ناڕەزایی بەرامبەر بە ڕێککەوتنی ئەتۆمی نێوان ئۆباما و ئێران.

جو، وەک کورد خاوەن قەوارەیەکی نەتەوەیی چل میلیۆنی و وڵاتێکی بەرفرەوانی وەک کوردستان نەبوو، تاکو لەوێوە دەست پێ بکات. ئەوان لە خاڵی سفرەوە دەستیان پێکرد، وەرای ئەوەش لە ماوەیەکی کورتی مێژوویدا توانیان ئیسرائیلی ئەمڕۆ بنیات بنێن!

مێژووی ئەزموون و خەباتی گەلان و میللەتانی ژێردەست و رزگاربوونیان، ئەو پرسیارە دەهێننە پێشە کە بپرسین میللەتێکی ٤٠میلیۆنی، کە چوارەم نەتەوەی گەورەیە لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بە تا ئێستا وڵاتی بە داگیرکراوی ماوەتەوەو نەتەوەکەشی هەر جارە بەدەست وڵاتێک یان گروپێکی چەکدار ئەتک دەکرێت، چاوەڕوانی ڕێکخراوە خێرخوازەکانی دنیا دەکات و دەست پان دەکاتەوە؟

کورد، پێی خۆش بێت یان پێی ناخۆش بێت، دەبێت ئەوە قبوڵ بکات کە خاڵی لاوازی سەرەکی لە خۆی بووە، ئەباڵی ڕاستەوخۆ لە ئەستۆی سەرکردە خۆفرۆشەکان، پارتە کارتۆنییەکان، ڕۆشەنبیری پارە پەرست، نووسەر و ئەو کەسانەی کە توانای ڕێ نیشاندانیان هەیە و خۆیان دزیوەتەوە لە هەڵگرتنی ئەو بارە، ئینجا تاک بە تاکی نێو میللەتی کورد لە نەوەکانی ئێستا و ڕابردوو، لە هەر چوارپارچەی کوردستان لێپرسراوێتی ئەو بارودۆخەیان لە ئەستۆدایە.
کورد، بەیەوێت یان نەیەوێت، بە ئەوەی بتوانێت لە سەر ئەرز و خاکی خۆی بە کەرامەت ژیان بکات، پێویستی بە شۆڕشێکی بنەڕەتی هەیە کە سەرکردایەتیێک پێشەوای بێت، بتوانێت ئەو لێپرسراوێتییە بخاتە ئەستۆی خۆی و نە خەیانەت بکات نە خەیانەتی لێ قبوڵ بکرێت.

یەکگرتن، دروستکردنی هێزی چەکداری فەرمیی و میللی، کە بوونەوە لە ژێر یەک ئاڵا تەنیا کلیلی سەرکەوتنە.

ئەزموونی، ئەنفال، هەڵەبجە، شەنگال، کۆبانی و عەفرین و سەدان ئەزموونی دی لە مێژوودا هەن کە سەلماندویان کە نەتەوەی کورد، بە جاش و باشیەوە، تاکێکی کورد هەڵگری هەر بیروباوەڕێک بێت لە ئەوپەڕی چەپەوە بۆ ئەوپەڕی ڕاست، بە دەست دوژمنان یەک چارەنووس چاوەڕێیەتی، ئەویش پاکتاو کردنی نەژادی، لەناوچوون و دەستدرێژی کردنە سەر شەرف و کەرامەتیەتی.

ئەزموونی، ڕۆژئاوا و بەرەنگاری و خۆ ڕاگری عەفرینییەکان و هێزی یەپەگە و پەکەکە لە شەڕی دوو مانگەی دژ بە یەکێک لە گەورەترین سوپای دنیا، سوپای تورکیا و بەکرێگیراوانی، سەلماندی کە ئیرادە و ڕۆحی خۆ ڕاگری و بەرەنگاری بوونەوە لە هەر دوو ئاستی شەقام و سەرکردایەتی لە ڕۆژئاوادا، بەدی دەکرێت، کە دەکرێت بکرێت بە هەوێنی دروستکردنی هێزێکی چەکداری بەرفڕاوانی میللی سەرتاسەری لە هەر چوار پارچەی کوردستان، بۆ پارێزگاری کردن نەک تەنیا لە خاک و نیشتمان بەڵکو لە پاراستنی کەرامەتی یەکە بە یەکەی تاکی کورد.

ڕووداوەکانی عەفرین چیمان پێدەڵێن؛ هەڵوەستەیەک! ... ریبوار عارف

یەکەم / ئەوەی عەفرینی کردە وەردی سەر زمانی ملیۆنەها ئینسان، نە سروشت وجوانی شاریکە وەک ناوەندیکی گەشتیاری، نە ناوبانگی تەلکنەلۆژیاو بازرگانی ئەم شارەیە، هاوکات نە کوردبوونی دانیشتوانەکەی ئەو مانا و هیزەی پیدە بەخشێت. ئەوەی عەفرینی گەیاندە ئەو ئاستە جلیوەیەکي ئینسانی وجولانەوەیەکی ئازادیخوازانەیە کەتیدا شەپۆل دەدا. بۆیە ئەم شارە نەک هەربووە ڕەمزی بزوتنەوەیەکی ئازادیخوازانە، بەلَکو لەڕاستیدا بووە جیَگەی مەترسیەکی تازە لە بەردەم ئەمرِۆی جیهانی سەرمایەداری و بەرژەوەندیەکانیاندا. ئاخەر لەم شارە دەنگێک هەیە کە لەخوارەوە

بڕیار دەدات و ژیان بنیاد دەنێت. بەم کاتێک کە شێوازێکی لەم شێوەیە خۆباتکارانە سەرهەڵدەدات، ئیتر زاراوەگەلێک بەدوای خۆیدا پەلکێش دەکات کە سەرئەنجام لە بەردەم بەرژەوەندی سەرمایەداری و ئیمپریالیزمی جیهانیدا دەبێتە جێگەی مەترسی. هەرلێرەشەوە ئەم حاڵەتە تیژیکیتر بەدوای خۆیدا دێنێت کە تێزی ڕاوەستانەوەو لەمپەر دروست کردنە لەبەردەم ئەم جلیوەو جولانەوە ئینسانیەدا، کە بەر شالاوی گەلەکەمەکی هەموو نیهادە جیاوازەکانی پاریزەری بەرژەوەندیەکانی سەرمایەداری جیهان دەبێتەوە.

دووهەم / ئەوەی کە ئەمە هەموومان لە جەرگەی ئەم ڕووداوانە دەبینن ئەوەیە کە چۆن ولاتانی ئەمریکا، ئەورپا، روسیا …و زلهێزەکانی جیهان و تەواوی ریکخراوە خۆکردەکانیان لە چەشنی نەتەوەیەکگرتووەکان، ناتۆ، تەواوی ئورگانە بە نیو'' ئینسان دۆستەکانیان'' بوونەتە بەشێک لەم کارەساتەو هاودەنگی و هاوهەڵوێستی خۆیان لە پشت هێرشەکانی حکومەتی فاشیستی تورکیادا ڕادەگەیەنن و هەموویان پێکەوە لە ئاوازێک دەخوێنن وبەشێوەیەکی یەکجار وەحشیانە شارێک بە دانیشتوانەکەیەوە لەخۆین هەڵدەکێشن. بەم ئەزموونەو داگیرکاریەکانی ئەمرۆژانە پێمان دەڵێن هەر حزب و لایەنێک و هەرکەسێک زەڕەیەک پشت بەستووبێت بەم زلهێزانەو جەمسەربەندیەکانی جیهانی ئەمرۆ بەدلنیای لە شکست و هەرسهێنانی یەک لەدوای یەک زیاتر شتیکیتر کەناکەنەوە. کۆمەڵگای کوردستان و ناوچەکە تارمای چەندین شکست و نائویدی لەم شێوەی تێدا بەدیدەکرێت. هێزەگەلێک کە باوەڕیان بە گۆڕانکاری لە خوارەوەو بە ئالوگۆڕی ڕیشەی هەیە دەبێت لەباتی پشت بەستن بەم زلهێزانە، تەنیاو تەنیا پشت بەستووبن بەهێزی یەکگرتووی خۆیان و بە هاوپشتیەکی بەرەی ئازادیخوازانی جیهان!

سێهەم / ئەوەی کە هەر لەسەرەتاوە ڕوشن بوو، ئەوە بوو کە لە قۆناغی یەکەمدا حکومەتی تورکیا لە ڕێگەی هێزە تیرۆریستەکان وداعش و جرۆجانەوەرە هاوشێوەکانیەوە، دەخاڵەتی لە کێشەکانی سوریادا کردو پێگەیەکی بە خۆی بەدەستهێنا. بەلام لە قۆناغی دووهەمدا بە پێچوانەوە ئەم حکومەتە خۆی ڕاستەوخۆ هاتەمەیدان و هەموو هێزە تیرۆریستەکان و ئیسلامی سیاسی هاتنە پشت نەخشەو پیلانەکانی ئەم حکومەتەو بوونە بەشێک لە پێچ ومۆرەکانی بەهێزکردنی ئەم لەشکرکێشی وداگیرکاریەی حکومەتی تورکیا. بەم ولاتانی عەرەبیش کە نازنامەی دەسەلاتدایەتیان تێکەڵەیەکە لە قەومپەرستی و مەزهەبگەرای، سەرئەنجام ئاینی ئیسلام سەرچاوەو بریاردەری سەرەکی

فەرمانڕەوایە، بۆیە چوونە پشت سیاسەتی حکومەتە هاوشێوەیەکی خۆیان لە تورکیا ئەمرەکی واقعەوە شتێکی جیاوازیان لی چاوەڕوان ناکرێت، لەپەیوەند بە لەشکرکێشیان بە سەر شاری عەفرین وەک ئەرکی ئایینی.

چوارەم/ میدیا لە ئاست جیهاندا، وەک دەسەلاتی چوارەم ناسراوەو گرنگیەکی زۆری هەیە. بەلام ئێمە بینیمان کە ئەم دەسەلاتی چوارەمە هیچ شتێک نیە، جیاواز لە پێچ و برخوەکانی تووندکردنەوەی پایەکانی دەسەلات و ئیدەلۆژی باوی دەسەلاتداران. بۆیە ئەوەی ئێمە لە ماوەی 58 ڕۆژ بەرگری و بەرخوردانی دانیشتوانی شارێکداو پشتگیری سەدان هەزارو ملیۆنەها ئینسانان لەسەراسەری دنیا هاتنەمەیدان بۆ پتگشیری لە عەفرین، بەهیچ شەوەیەک جەگەی سەرنج و تیارامانی دەزگاکانی ڕاگەیاندو سوسیال میدیاکانیانی ئەم ولاتانانە نەبوو؛ بە تەنیا جارێک جەستەی مندالانی لەخەوین هەلکەشراویان نیشان نەدا، تا بە ڕاوەستانەوەو جەسارەتی کچ شەرشگیرەکانی ئەم دەڤەرە دەگات. ئاخەر لە ڕوالەتدا قەناغی یەکەم تەواوبووەو ئیتر ئەم دەزگایانە پێویستیان بەستایش و پیاهەلدانی کچان و کورانی داعشبەزین نیەو تەپ لە ساحەی هیزێکی تردایە، کە بە ئەوان جێگەی پشگیریە، چونکە بەرهەمی داری بەرژوەندیەکانیان لێرە بەردەگرێت. هەربۆیە هێشتا 58 خولەک تیپەڕ نەبوو بەسەر داگیرکردنی عەفرین وئاوارەبوونی سەدان هەزار ئینساندا ئیتر تەواوی زەنی کامیرەکانی ڕوویان لە شەقامەکانی عەفرین و داگرتنی پیکەرەکەی کاوەی ئاسنگەر ونیمایشکردنی هێزەکانی حکومەتە فاشیستەکەی تورکیاو هەلواسینی ئەو ئالایەی کە هێمای داگیرکاری و کوشت و کوشتاری حکومەتیکی فاشیستە! بۆیە ئیتر گلەی کردن لە کەنالی ڕووداو هەندیکی تر لە کەنالە کوردیەکان جەریک لەو خەشخەیالی و شەری نیوان بالەکانی ناسیونالیزمی کورد زیاتر شتیکی ترنیە، ئەگینا کە بێت نەزانیت کە ڕووداو نەک تەنیا میدیایەکی حکومەتی تورکیایە، بەلکو بەبروای من دەزگایەکی ئەمنی و جاسووسی ئەو حکومەتەیە لە کوردستاندا.

پێنجەم / ئەوەی بە ناسیونالیستی کورد مەغزاو مانای بوون و داینەمەی هەلەوەست نیشاندانە، بوونی''خاک''ی وەک گەوهەرە، چونکە لە ماوەی چارەکە سەدەیەکدا ئەوان زەر بەباشی لە نیعمەتەکانی ئەم چەمکە حالی بوون و دەزانن لە سایەی ئەم بەرەکەدا چەن دەستیان بەدەشنی ژێرخان و سەرخانی ئەم ولاتە دەگات. ئاخەر ناسیونالیزم کە خاک و چەکی بەدەستەوە نەما ئیتر مانایەک بە بەرخوردان بەرنگاری بەلایانەوە نامەنەت. چونکە مەتیفی ئەم بزوتنەوەیە ژیانی ئینسان و

ماف و حورمەتی هاولاتیانی کۆمەڵگا نیە، ئەوەی بەلای ئەوانە دەکرێت هەوێنی خوێن ڕشتن و قوربانیدان بێت، تەپکەیەکە کە نابێت لە دەست نەیارەکانیاندابێت. بۆیە ئەوەی ئەمڕۆ لە عەفرینا ڕوودەدات بۆ ئەم بزوتنەوەیە کۆتای هەموو شتێکە و دەبێت پرسەی بۆ بگیرێت، پاریزگای شاریکیش لە بیکاریدا بە هاوخەمی لەگەل قوربانیانی شاری عەفریندا داهێنانی سێ ڕۆژ پرسە ڕاگەیەنێت و فاتیحای هەموو شت دەخوێنێت. بەلام لە ڕاستیدا ئەوەی کە لە عەفرینا ڕوودەدات، دواجار ئەوەیە سەرباری هەر پاشەکشەیەک بەلام هەموو بزوتنەوەیەک تاکتیک و شیوازی ڕاوەستانەوەی خۆی هەیە و بریاریک کە هیزە سیاسیەکانی عەفرین دایان بە پاشەکشە لەم شارەدا هیچ شتێک نەبوو جیاواز لە ئاستێکی بالا لە بەرپرسیاریەتی لە بەرامبەر بە ژیان و چارەنووسی هاولاتیانیکدا کە نابێت لە پێناوی پاراستنی خاک ژیانیان بکرێنە بارمتەو کارەساتی گەورەو گەورەتر بەدوای خۆیان بهێنن.

شەشەم/ سەرئەنجام ئەوەی کە خەلکی کوردستان و بەتایبەت بەرەی ئازادیخوازان دەخاتە بەردەم وەلاتدانەوە بە پرسیاری چی کردن، ئەوەیە کە ئیتر کاتی دامالینی دەمامکەکان و تەوقی ناسیونالیزم و قەومپەرستی و بانگەشەی فریوکارانەی ئیسلامی سیاسی و تیپەراندنی ئامانج و نەخشەو بەرژەوەندیەکانی ولاتانی سەرمایەداری و ئیمپریالیزمی جیهانی یە. بە کورتی ئەم ئەزموونە پێمان دەڵێت ((نە شا نە شەخ نە ئاسمان هیچیان ڕزگارمان ناکات، با خۆمان بە ڕزگاری ڕابین،…)). ماوەتەوە کە بڵێن ئەوەی ڕوودەدات بەردەوام بوونی بەرخودانە لە عەفرین لە شکل و فۆرمێکی جیاوازدا، هەربۆیە ئەوەی کە خۆی لە بەرەی ئازادیخوازاندا دەبینێتەوە دەبێت لە سەنگەري هاودەنگ و هاوخەباتی بۆ گەڕانەوەی ئیرادەی ئینسانی لەم شارەدا، بێتەمەیدان و خۆی ببینێتەوە!

ســـــــــۆفۆکلەس ئەنتیگۆنە…

وەرگێڕانی: خەبات عارف

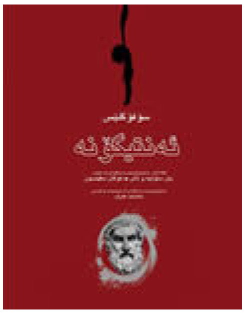

بۆ خوێند□و□ی ئەم کتێبە کلیکی ئێر□ بکەن ...

بپ□یق□ ئ□ی بۆق ... هەژار حوسێن

ب

جەنگ دەستپێدەکات
ڕۆژ ژمێرەکان خێرا دەبن و
منداڵەکان وجاخ کوێر
منیش لەم کتێبا ن□ د□ام□نم
ک□□ا ق□ی
ئەم درەختە بێسەو شوێنانە
دەبەنەوە بەر باران
سەیری ئەو شۆستانە دەکەم
ک□ بەڕەگەز
دەچنەوە سەر کورد بوون و
ل□ نیشتیمان یاخی ببوون

ۆ
گۆرا نیەکان لەهەلوەرینی گوانا هـ
دەچن ل□ ئیما ندارێک
لەکوژرانی نەیژەنێک دەچن
لەقەراغ دەریا
وەک ئینجا نەی دڵی هارێیەکمانن
کەپڕ بووە لەهیچ

چێژی ژیانن
بەدەم خەونی بەیانیانەوە

ق

تەنیایی
لەئاوازی گۆرانیێکی بێباک دەچێ
گوتنەوە وێردەکانی پاکیزەییە
لەدڵی ڕاوچیێکی بریندار
تێکشکاندی پیرۆزییە
لەبەر چاوی خواوە
لەدۆشدامانی ئێوارەیەک
هەتاویان کرد بەتاریکی و
پەنجەرەی ئەوساڵا نەبوون
شیلەی گومانیان لێدەچۆڕا
…
بۆقەکان هاوڕێی نزیکی ئێمەن
بۆقەکان لێمان زویر نابن
بۆقەکان گۆرانیمان بۆدەڵێن

هەژار حوسێن

عەشقی ئیلاهی … بەختیار محەمەد

کە ماچت دەکەم،
دەڵێی لە دەرگای بەهەشت
ڕاوەستاوم.
کە گۆی مەمکیشت دەمژم،
دەڵێی لە حەوتەمین تەبەقەی ئاسمان
وەستاوم.
کە تەماشای ڕووتی
باڵاشت دەکەم،
دەڵێی من ئادەمم و
لە حەوا دەڕوانم.

ئاخ! ئەی پاکیزەم،
دەزانم ئێستا خوا لێم تووڕەیە و
لە بەهەشتە کلاسیکییەکەی خۆی
دەرم دەکا.

بۆ موچە هاتوەکان نادەن گەواویینە…؟! … موزەفەر عەبدوڵا

ئەمە قسەکەی مامۆستاغەزەباوییەکەی ناڕەزایەتیەکانی ساڵی پار بوو کە بە چەکدارەکانی دەسەڵاتی دەوت کاتێک تەقەیان لە خۆپیشاندەران دەکرد.لە کاتێکدا مامۆستایان بۆ هەقێکی ڕەوای خۆیان ناڕەزایەتی یان دەردەبڕی کە هەمان هەقی ئەو چەکدارانەش بوو.بەڵام ئەو چەکدارانە لە جیاتی پەیوست بون بە ناڕەزایەتی یەکانەوەو پاسەوانی خەڵکی ناڕازی کەچی خوێنی خەڵکیان دەڕشت.جا بۆ ئەبێت ئەم قسەیەی مامۆستایە لەسەری حیساب بکرێت لە کاتێکدا بەو ووشەیە تەنها دڵی پڕی خۆی لە چەکدارە بێ موچەکانو س□□رانی دەسەڵات بەتاڵ کردۆتەوە.بە پێچەوانەی لێکدانەوەو هەڵوێستی کەسانێکی تەسک بینەوە ئەم قسەیە دوایی بوە مایەی دەسخۆشانەو نوکتەی خۆشی سەرزاری خەڵک نەک هەر لە ئاستی کوردستان بەڵکو لە ئاستی ووڵاتانی تریش، تەنانەت لە ڤیدیۆیەکی یوتوبدا لاوێکی چینی لە ماڵەکەی خۆیان بە زمانی کوردی بە شێوازیکی کۆمیدی دەیوتەوە.

بەڵام با کەمێک لە ناو□□کی ئەم ووشەیە ورد بینەوەو ڕوونی کەینەوەو بزانین مانای چی یەو بۆ دەکرێت لە دژی ئەم دەسەڵاتەو دەزگا سەرکوتگەرو تاوانبارەکانیان ،کە لەسەر حیسابی گیانو ژیانو نانی خەڵک دەژین ، بەکار بێتو زۆریش ئاسایی یە.

پێم وایە زۆربەی کەس دەزانێت گەواو- گەواد- بەو کەسانە دەڵین کە بازرگانی بە کەسانێکەوە دەکەن کە کاری سێکس فرۆشی دەکەن. جا ئەو کەسانە بارودۆخ بە هەر هۆیەکەوە بێت ناچاری کردون بەوکارە.بیگومان ئەمەش بە پێی یاساو بڕیارە هاوچەرخو شارستانی

یەکان تاوان نی یەو بەرەنجامی بونی دەسەڵاتی وەک ئەم دزو گەندەڵەو چەتانەی کوردستانە کە ڕێژانە موچەو کرێ خەڵک نادەنو سەرکوتیشیان دەکەنو کەسانێک ناچار بەم کارە دەکرێن. بەڵام تاوانبار ئەو کەسانەن کە بازرگانی بەم کاری سێکس فرۆشییەوە دەکەن هەر بۆیەش پێییان دەڵێن گەواو.

ئیستاش ئەم دەسەڵاتە جگە لەوەی خەریکی دزینی هەموسەروەتوسامانی ووڵاتە هاوکات موچەی سەدان هەزار کەسی وەک ئەو مامۆستا بەڕێزە چەند مانگە نادەن.سەرەڕای ئەوەش دەسەڵاتە تایەفی یەکەی بەغدا بە مەبەستی خۆی بڕیاری داوە موچەی بدات بەڵام بەهۆی ساتوسەودای لەگەڵ دەسەڵاتدارانی هەولێر ئیستا موچەکە تەواو نادەو زۆری دەدزن . باشە مەگەر ئەم موچە نەدانە کارێکی گەواوی نی یەو هیچ جیاوازی یەکی هەیە لەگەڵ کاری ئەو کەسەی کە بازرگانی بە کاری سیکس فرۆشییەوە دەکات..! بروا بکەن ئەم کارەی دەسەڵات زۆر تاوانترە لە گەواوی بازرگانانی سێکس.لێرەدا من هەرگیز مەبەستم نییە شێوازو نەریتی جوێنو سوکایەتی پەیرەو بکەمو بکەمە باوو بەرگریشی لێ بکەم نەخێر هەرگیز..! بەڵام ئەگەر هەر کەسێک بە ژیری دور لە ڕوانگەی ئەخلاقی ڕووتەوە لێی ورد بیتەوەو هەڵوەستەی لەسەر بکات ئەوە ڕێکاوڕێک موچەنەدانو دزینی ئەوەی لە بەغداشەوە هاتوە لەناوەڕۆکدا هەمان کاری گەواوی بازرگاکانی سیکسن کە بە تاوانێکی گەورە دادەنریت لە ڕوانگەی بیروباوەڕو نەریتو تەنانەت یاساکانیشەوە.

دیارە ئەمە واقعیەتێکە کە زۆر جا لە ڕوداوە پڕ کێشمەکێشو ململانێ سیاسی وکۆمەڵایەتی یەکاندا ووتەو قسەو هاواری ناڕەزایەتی کەسانێک ، بە تایبەت جوێنو سوکایەتیو توانج دەبیتە ،بەشێک لە دروشمو ناڕەزایەتی یەکانی دەمی جەماوەرو کاریگەریشیان دەبێت لەسەر ڕوداوکان. بە دڵنیاییشەوە ئەوانەی ئەو قسە بە ڕواڵەت جوێناوی یە دەدەن مەرج نی یە سوکایەتیو جوێنو بێریزی دیاردەی نەریتو کەلتوری ژیانیان بێت.بەڵام کاتێک دەسەڵاتدارانو ڕژێمە سەرکوتگەرەکان مافی کانی خەڵک پێشێل دەکەن ،هەروەک دەسەڵاتی چەتەو گەندەڵی پارتیو یەکێتیو هاوپەیمانەکانیان ، ئەوە کەسانێکی زۆر لە سەنگەی لێرژانی جامی توڕەییو ناڕەزایەتی یان و، باری دەرونیان ناچار دەبێن قسەی وا بکەن. ئەمەش حاڵەتیکی زۆر ئاساییو بەرهەمە.وە ئەم جۆرە قسانە زۆر جار لەسەر زاری گەورە ڕابەرە سیاسی یەکان ، جا نەک هەر ڕاستەکان کە نەریت هەمیشەیانە ، بەڵکو ئازادیخوازو چەپەکانی دونیاش بە درێژایی مێژوو کراوەو دەشکرێت .
باشترین بەڵگەش جوێنو سوکایەتی یەکانی سەرانی خودی پارتیو یەکێتی

و هاوفکرو نەریتەکانیانە بە یەکتر کاتێک کەمترین جیاوازیو دژایەتی دەکەوێتە نێوانیانەوە.
ئێستا کە منیش ئەم قسەیە بە کەمێک دەسکاری یەوە دەدەمەوە بەڕووی سەرانی دەسەڵاتداراندا ئەوە قابیلیانە.لەو بڕوایەشدام ئەگەر کەسانێک ، کە کەمترین لایەنگری مافو ناڕەزایەتی یەکانی جەماوەر، لەناویان مابێت مۆری تەئید لە ووشەیە دەداتو دەڵێت خەڵک هەقیانە هەرچی بڵێن بەم دەسەڵاتە.

بەڵێ هەقی هەمو خەڵکە ، بە تایبەتی موچە خۆرانو ئەو مامۆستایەش جارێکی تر پێکەوە بە دەنگی زوڵاڵ لە ناڕەزایەتی یەکانیان بەم دەسەڵاتە بڵێنەوە بە موچەکان نادەن گەواوینە..؟!

٢٢٠١٨-٣-٢٤
موزەفەر عەبدوڵا

---

7 فیلم لە بەشی "سینەمای ئیتالیا" لە فێستیڤاڵی جیهانی فیلمی فەجر نمایش دەکرێن

مەنسوور جیهانی – 7 فیلمی سینەمای لە بەشی "چاوخشاندنێک بە سینەمای ئیتالیا" لە سی و شەشەمین خولی فێستیڤاڵی جیهانی فیلمی فەجر لە شاری تاران نمایش دەکرێن.

7 فیلمی سینەمای کە هەموویان ساڵی 2017 بەرهەمهاتوون لە بەشی "چاوخشاندنێک بە سینەمای ئیتالیا" لە میانەی سی و شەشەمین خولی فێستیڤاڵی جیهانی فیلمی فەجر FIFF لە شاری تارانی پێتەختی وڵاتی ئێران نمایش دەکرێن، کە بریتین لە: فیلمی سینەمایی "تیتۆ بچووک و بوونەوەرە فەزاییەکان" Little Tito and the Aliens لە دەرهێنانی "پائۆلە لیویا راندی" Paola Livia Randi، فیلمی سینەمایی "جەبر لاپاسی" The Laplace's Demon لە دەرهێنانی "جیۆردانۆ جیولیڤی" Giordano Giulivi، فیلمی سینەمایی "یاسا ئەوەیە" The Law لە دەرهێنانی"ساڵواتۆرە فیکارا و پیکۆنە" Salvatore Ficarra and

لە A Ciambra "چامبرا" فیلمی سینەمایی Valentino Picon، دەرهێنانی "یۆناس کارپینیانو" Jonas Carpignano، فیلمی سینەمایی "ڕێکوپێکی کارەکان" The Order of Things لە دەرهێنانی "ئاندرێ سێگرێ" Andrea Segre، فیلمی سینەمایی "جێگەیەک کە سێبەرەکان دەڕووخێن" Where the Shadows Fall لە دەرهێنانی "ولنتینا پێدچینی" Valentina Pedicini و هەروەها فیلمی سینەمایی "میزان" Equilibrium لە دەرهێنانی "وێنچێنزۆ مارا" Vincenzo Marra.

لەم کۆمەڵە فیلمە، فیلمەکی سینەمایی لە بەشی پێشبڕکێی، دوو فیلمی سینەمایی لە بەشی "چرای خەیاڵ"، فیلمەکی سینەمایی لە بەشی "نمایشی تایبەت" و هەروەها ئەو فیلمانەی کە ماوەتەوە لە بەشی "چاوخشاندنێک بە بەرهەمەکان" نمایش دەکرێن.

بەشی "چاوخشاندنێک بە سینەمای ئیتالیا" لە چەندین مانگ پێش ئێستاوە بەرنامەی بۆ داڕێژراوە و بە هاوکاری وەزارەتی فەرهەنگی ئیتالیا و بالیۆزخانەی ئەم وڵاتە لە شاری تاران بەڕێوەدەچێت.

میوانانی تایبەت لە ئیتالیا بە بەشداریی لە سی و شەشەمین خولی فێستیڤاڵی جیهانی فیلمی فەجر، بەڕێوەبردنی ڤۆرکشۆپی فێرکاریی لە زانکۆکان و هەروەها بەڕێوەچوونی شەوی ئیتالیا سەردانی وڵاتی ئێران دەکەن.

سی و شەشەمین خولی فێستیڤاڵی جیهانی فیلمی فەجر بە بەڕێوەبەرایەتی سینەماکاری ئێرانی "ڕەزا میرکەریمی" و بەشداریی بەرهەم و دادوەران، دەرهێنەران، ڕۆژنامەنووسان، ڕەخنەگران و میوانانی وڵاتانی جۆراوجۆری جیهان لە چەندین بەشی جۆراوجۆری پێشبڕکێی و دەرەوەی پێشبڕکێی، لە ڕۆژانی 19 تا 27ی ئەپرێلی 2018 لە کۆمەڵەی پەردیسی سینەمایی "چارسوو" لە شاری تاران بەڕێوەدەچێت.

بەڕێوەبەرایەتی ڕاگەیاندنی گشتیی فیستیڤاڵی جیهانی فیلمی فەجر.

زمانێ کوردی و ئەدەبێ کوردی … ئاری زێندینی

زمان و ئەدەب,دوو کایەی فراوانن لە ژیانی مرۆڤ بە چەندین لق و پۆپ و بوار خۆیان دەخزێننە نێو ژیانی تاکەکان, زمان و پەیدابوونێ زمانێ مێژوویەکی نادیاری هەیە بەڵام لەورۆژەی مرۆڤ پەیدابووە لە سەر زەوی زمانیش پەیدابووە سەرەتا زمانێ نڤیسین نەبوویە تەنێ زمانێ وتوووێژولێکتێگەیشتن نێوان مرۆڤەکان بووە بە شێوەی جولانی جەستە و دەست و سەرو پاشی گەشەی کردوو بووە بەرەو ئەوە رۆیشت ئەو تشتەی مەبەستیانە وێنەی بکێشن لە سەر بەردودیواروئەشکەوتەکانن واتە لە زووەکەوە پاش زمانی وتوووێژوگفتوگۆ زمانی (نڤیسین) سەریهەلداوەوپەیدابووە تا بە رۆژی ئەڤڕۆ دەگات چ زمانێ وتوووێژی نێوان مرۆڤەکان چ زمانێ نڤیسین گەشەی کردووەوپەرەی سەندووە, ل هەمی زمانەکانی میللەتان و دونیا زمان دوو شێوەی هەیە:

یەکەم / زمانێ وتوووێژ, کە زمانێکی نێو خەڵکە هەرچەندی کە زمانێ ڕەسەنی میللەتەکەیە بەڵام زمانەکی نافەرمی (ناڕسمی) واتە زمانەکی ناوچەیی وباژێری خۆیانە دویر لە پەیڕەوکردنی یاساودەستووروڕێزمانی زمانەکە کە زمانەکی ستاندارد نیە.

دووەم / زمانێ نڤیسین, ئەمەش دوو جۆرە:

1- زمانێ راگەیاندن و ئەدەب وهونەروهەزاران کتێبی چاپ کراو کە دەچێتە خانەی شێوە زمانێ نافەڕمی(ناڕسمی), مرۆڤەکان گۆڕانکاری زوو تێدا دەکەن و تێکەڵە لە زمانێ گوندولادێ وشاروناوچەیی زاڵە.

2- زمانێ (ستاندارد – یەکگرتی), کە زمانێکە کۆمەڵگەکەومیللەتەکە بە تێکڕا تێیدەگەن و دەشێن قسەی پێبکەن لە نووسراوودامووەدەزگاحکومیەکان بواری کتێبی پەروەردە لە قوتابخانەکان لە سەرتاسەرێ دەوڵەت پەیڕەودەکرێت واتە زمانەکە دەستووریە ژ لایێ رێنووس و ڕێزمانەوە گۆڕانکاری درەنگ بە سەردا چێدبیت دچیتە خانەی زمانی (فەڕمی , ڕسمی).

ژ لایێ زۆربەی نەتەوەووڵات وکۆمەڵگەکاندا لە زووەوە هەوڵ هاتیە دان کو زمانەك سەرتاسەری (ڕسمی – فەڕمی) بە شێوەی ستاندارد بێتە بەکارئینان پەێڕەوی بکەن کۆکردنەوەی هەمی تاکەکان لە چوارچێوەی ئێك زمانێ یەکگرتی ئەمەش لە ڕیگایی (ئایین , سیاسەت , نەتەوەپەرستی , دەسەڵات , زۆرداری) یانژی زمانەك ستاندارد ژێدەرێ کتێبێکی پیرۆزی ئاینی بێت وەك (قورئان) یان کتێبێکی ئەدەبی و

ئەدەب هەروەك لە کۆنەوە زمانێ (لاتینی) زمانەکا فەڕمی و ئەدەبی سەردەمی خۆی بوو ژبەر زۆری بەر هەمێت ئەدەبی.زمان سامان و گەنجینەیەکی کەلتووریە لە ناڤچوونی ئەڤ سامان وگەنجینەوکەلتووره نەتەوەیە مەرگی بەشێك لەو سامانە کەلتوورەیە مەرگی بەشێك لە شارستانیەتی مرۆڤە , بەداخەوەش لە ڕابردوو بە هۆی داگیرکەرانەوە بە شێکی زۆری زمانەکەمان ل ناڤچوو, زمانێ دايك و زمانی خوێندن و زمانێ نڤیسین ئێك ل بنەمایەترین مافەکانی تاکە لە کۆمەڵگە ,میللەتی کوردیش بە درێژایی چەندین ساڵ بەشێکی زۆری مافەکانی پێشێلکراوە زمانەکەی قەدەغە کراوە بۆی نەبووە بە زمانی خۆی ئاخافتن بکات منداڵی کورد لە یەکەم ڕۆژی لە دایکبوونیەوە بە زمانێکیتر مێشکی پڕدەکرێت, زمان ل نهادا تەنێ فاکتەرێکی کەلتووری نیە بەلکی زمان فاکتەرێکی سیاسی هەیی چونکی لەناوبردنی زمانێك وسووك تەماشا کردنی زمانێك هەوڵدانە بۆ نەهێشتنی سەرتاپایی ژیان و کەلتوورو خودان کارانی ئەو زمانەیە. زمان دەمرێ و دێتە ل ناڤچوون بە هۆی لە ناڤچوونی میللەتەکەونەبوونی کەلتووروئەدەبێکی کۆم بەرهەم و بێهێز بۆیە گەر میللەتیش لە ناڤ بچێت کەلتوورو بەرهەمی ئەدەبی لایەنێکێ گرنگی زیندووکردنەوەی ومانەوەی زمانە,میللەتێکی وەکو میللەتێ کورد لەو وڵاتانەی کە کوردستانیان بەسەر دابەشکراوە لە کۆنەوە هەتا نووکە هەندێك لە پارچەکانی کوردستان کە ڕێگە نەدراوە زمانەکەمان قسەی پێبکەین و لە ناوچە کوردنشینەکان بەشێوەیەکی ڕسمی (ستاندارد) بۆتە پەویڕەکرن بەڵام بە هۆی بوونی ئەدەبێکی کوردی بەبەرهەم وزۆروزەوەند بە پیت بە تایبەت لە (شیعروپەخشان) زمانەکەمان هەمی گاڤا پێشدەکەوێت و زیندووە دویرە لە فەوتان و نەمان,بەتایبەت ل باشوورێ کوردستانێ (هەرێمێ کوردستانێ) نیمچە سەربەخۆیەکا وەرگرتیە ژ لایێ ئیداری وسیاسی لە راگەیاندن و داموودەزگا حکومیەکان وبواری کتێبە قوتابخانەکان زمانێکی ڕسمی (فەڕمی) پەیڕەودەکرێت زۆربەی خەڵکی کوردستان لێکتێگەیشتنیان هەیە بۆ زمانەکەمان کە شێوە دیالێکتی کرمانجی ناوەڕاستە,ئەمە حاڵی زمانی کوردیە لە نهادا پێتڤی بە بیرکردنەوەوتوێژینەوەیە نوێیە چونکی هەرسەردەمەو شتی نوو وگۆڕانکاری نوو ل زانست و بوارەکانی ژیانی مرۆڤ کاریگەری بلەز هەیە بۆ سەر زمان دبیت بە پێوەری ئەڤ گۆڕانکاریانە تەماشایی زمان بێتە کرن, لە سەردەمی ئێستادا گەر میللەتیش لە ناو بچیت و مافی قسەکردنی زمانی خۆیی نەبێت ئەدەب و کەلتوورەکە دەمێنێت وەك کەلەپووروبەڵگە بەهۆی هەزاران کتێبی چاپکراورۆژنامەی بڵاڤکراوەوچاپکراو وەك ئەرشیفێکی نووسراو.

زمان و ئەدەب

زمان و ئەدەب خزمەتێکی زۆری ئێکتری دەکەن پاش ئەوەی مرۆڤ پێشکەوت و بیردەکاتەوە بەرهەمی ئەدەبی و بواری راگەیاندن (میدیا) خزمەتێکی گەورەوباشی زمان دەکەن,زمانی کوردێ وئەدەبێ کوردیش یەك لەو زمان و ئەدەبانەی سەر رووی زەویە,گەر زمانی نڤیسین نەبوایە ئەدەبیش نەدەبوو بە هەمی لقەکانیەوە لەم سەردەمەی ئێستاش ئەدەبیش بە هەمی لقەکانیەوە لە خزمەت زمانە وەك فەرهەنگێکی زاراوەووشەوپەیڤ ژ بو زمان .زمانێ ئەدەبی زێتر زمانێکی پاراوێەسەن وپەتی پێ فەرهەنگی زۆربەی ناوچەکانی کوردستان و گوندولادێکانی کوردستان پاڵنەرێکی بەهێزی دەوڵەمەندکردنی زمانێ کوردیە پەیوەندیەکی بەهێز هەیە لە نێوان زمان وئەدەب,ئێك لە هۆکارە هەرە سەرەکیەکانی مانەوەی زمانێ کوردی و دەوڵەمەندی زمانێ کوردی کە پێویستمان بە هیچ وشەوزاراوەیکیتر نیە لە زمانی بێگانە دەوڵەمەندی ئەدەبی کوردیە بەتایبەت (شیعروپەخشان) هۆزانڤان و شاعیران ونووسەرانی کۆن و نوێ کە لە چوارچێوەی زمانێ (نڤیسین) هەژماردەکرێت پێنگاڤەکێ گرنگ و سەرەتاییە بۆ زمانێکی (ستاندارد) بێجگە لە مەش بوونی زۆری وشە و پەیڤی نوێ لە کەلتوورو ناوچەکانی کوردستان وکۆمەڵگەی کوردی زمانێ کوردی جوانتر دەکات.زمانێ کوردی بە هەمی شێوەولق و شێوەزارودیالێکتەکان گەنجینەیەکی ب نرخە ل وتەوواژەوپەندوبەیت و شیعروگۆرانی وفۆلکلۆرولاوك و حەیران ئەمەش بەرهەمێ میللەتی کوردە ل بوارەکانی ژیانی خۆیدا پاشان زمانێ کوردی دەوڵەمەندەکات و جوانی دەکات ئەمەش پەیوەندیەکی بە هێزی زمانێ کوردی وئەدەبێ کوردی بە دیار دەئیخیت. لە مێژوویی زمانێ کوردیدا بە(سێ) شێوە زمانی ئەدەبی کوردی نووسراومان هەیە کە بوونەتە دەوڵەمەندی و بناغەی زمانێکی ستاندار کوردی لە نها و لە داهاتوودا, وەك:

شێوەی ئێکەم/ شێوەی ئەدەبی (هەورامی یان گۆران), کە سەر بە دیالێکتی کرمانجی خواروە ,ئێکەم بەرهەمی ئەدەبی هەورامی یان گۆرانی دیالێکتی کرمانجی خواروو شیعرەکانی (بابا تاهیری هەمەدانی) پێش هەزار ساڵ لەمەوبەر شیعری پێ نووسیوە پاشی ل سەدەکانی ناوەڕاست بەرەو دوماهی سەدەی (19) شاعیرانی وەکی (خانایی قوبادی , کاردۆخی) بە شێوەی (هەورامانی و گۆرانی) شیعریان وتووەونڤیسیە,وی دەمێ هەم زمانی وتووومێژوخەلکی بووە هەم زمانێ نڤیسین وەکی (شیعر) بەڵام زمانێ ستانداردوزمانی داموودەزگایی میری نەبووەو ناشزانین وەکو مێژوویی دەسەڵاتدارێتی

به تەواوی کۆ حوکمی کردووەوچەند بووە. شێوەی ئەدەبی هەورامانی زمانێکی کوردی ڕەسەن وپێوپاراوبووە ڤێگاڤێ زۆرینەی خەلکی ئاخافتنی پێکردووە لە هێزان وشیعری کوردی ڕەنگیداوەتەوە دەوڵەمەندە وشەوپەیڤ وزاراڤەو فەرهەنگ وکەلتووری ناوچەودێهاتەکانی کوردی وی سەردەمێ,ل سەردەمی ئێستاشدا شێوەی هەورامی زمانێ قسەووتوووێژی ناڤ خەلکیە لە ناوچەکانی خۆیان لەسەر سنووری وڵاتی (ئێران) کەدابەشکراوە کە بەشێکی کێم کەوتۆتە سنوری باشوری کوردستان کە خۆی دەبینێتەوە لە چەند شارۆچکەولادێیەك ژ لایێ ئەدەبیات ژی بەشێکی کێم شیعروپەخشان دهێتە نڤیسین جاربەجاریش لە ستێان و بەدیاردەکەوێت نەبێتە زمانێ داموودەزگایی حکومی, واتە زمانێ هەورامانی ماوەونەفەوتاوە وەکو ئەدەب وکەلتوورێك ماوە دەتوانرێت سوودی لێببینرێت بۆ دەوڵەمەندکردنی زمانێ کوردی و فەرهەنگێ زمانێ کوردی بناغەی زمانێکی ستانداردی کوردی.

شێوەی دووەهەم/ شێوەی ئەدەبی (کرمانجی سەروو- ژوورو) کە دەبێژنێ (بادینی) بە شێوەیەکی گشتی, ئەم شێوە ئەدەبە هەمی زمانێ کوردی لە شێوەزاروناوچەزاروگوندولادێ کە سەر بە دیالێکتی کرمانجی (ژوور , سەروو) ئەوبەشەی کوردستانەش کەوتۆتە سنووری وڵاتی (تورکیا) کە ناوچەیەکی فراوانی کورد دەژی کە پێکهاتیە لە چەند شاری گەورەوبچووك و زۆری لادێ وگوند,ل نهادا زمانێ زۆربەی خەلکیە ژ ئەدەب وهونەروستێان ورۆژنامەوتەلەڤزیۆن ڕەنگیداوەتەوە بەڵام بەری نووکە لە ناڤە ڕاستی سەدەکانی ناڤەراِست تا کۆتایی سەدەی (19) زۆرترین بەرهەمێ ئەدەبی پێ نووسراوە لە شیعروپەخشان وبواری ڕۆژنامەوانی بە پیتی (عەرەبی و لاتینی), شێوەی ئەدەبی کرمانجی ژوورو-سەروو(بادینی) ئەدەبێکی دەوڵەمەندی زمانی کوردیە چەندین سەدە شیعری پێ نووسراوەوزمانی وی دەمی خەڵکی بووە بووەتە زمانێ میرنشینەکانی (بادینان و بۆتان وجەزیرەوهەکاری) ل باکورێ کوردستانێ مەزن هەروەها بەشێکی کێم ژی کەوتۆتە وڵاتی (سوریا) کە لە چەند شارۆچکەیەکی وەك(قامیشلۆ وعفرین و کۆبانی) چەندین گوندولادێ کە تەنها زمانێ خەلکی بووە بوار نەهاتیەدان بۆ نڤیسین, تاکو نها ژی ئەڤ شێوە ئەدەبەوزمانە بەردەوامە لە زمانی قسەکردن و زمانی نڤیسین لەو بەشەی کوردانی وڵاتی(تورکیا) لە بواری شیعروگۆرانی و ڕۆژنامەوانی و تەلەڤزیۆن کە پێیەتی لە هەزارەها وشەوپەیڤ و زاراوەی پەتی و ڕەسەنی زمانێ کوردی.

ئەڤ شێوە زمان وئەدەبی کوردیە شاعیرانی وەکو (مەلای جەزیری و عەلی حەریری و ئەحمەدێ خانی و فەقێ تەیران وپرتەوێ هەکاری و

جگەرخوێن و قەدری جان) شیعریان پێ نووسیوە کە بوونەتە ئەدەبێکی دەوڵەمەندوفەرهەنگێکی ڕەسەن بۆ زمانێ کوردی بناغەك بۆ زمانێکی ستاندارد ڕۆڵێکی کاریگەری هەبووە لە مانەوەونەفەوتانی زمانێ کوردی بە گشتی و زمانێ دیالێکتی کرمانجی (ژوورو- سەروو).

شێوەی سێ هەم/ شێوەی ئەدەبی کرمانجی (ناڤەڕاست) کە بە زمانێ (سۆرانی) ناڤ زەدکراوە, شێوەی ئەدەبی ناڤەڕاست ئەدەبێکی زۆرزوەوەندی هەیە, کە بەشێکی زۆری لە کوردانی وڵاتی (ئێران , ئێراق) قسەی پێدەکەن و پێیدەنڤیسن لە شیعروپەخشان وگۆڕانی و ڕۆژنامەوانی و هونەر, هەرچەند زمانێ ڕەسمی ستانداردی خەلکی و دامووەزگایی حکومی نەبووە بەڵام ل نهادا پشتی سەرهەلدانا خەڵکی کوردستان لەو بەشەی وڵاتی ئێراق زمانێ ڕەسمی خەلکی و دامووەزگا حکومیە و لە بواری خوێندنی قوتابخانەکان دێتە پەیِرەوکرن, شێوەی ئەدەبی کرمانجی (ناڤەڕاست) شاعیرانی وەکو (نالی و سالم وکوردی وحاجی قادری کۆیی و گۆران وفایق بێکەس ودڵدار و پیرەمێرد و هەژارموکریانی وهێمن موکریانی) چەندانی دیکە شیعروپەخشانی پێ نووسراوە کە ئەدەبێکی دەوڵەمەند بە وشەوپەیڤ و زاراوە فەرهەنگی زمانێ کوردی پێش ئێخستیە ژ فەوتان رزگاری کردووە کە بناغەیەکی پتەوە بۆ زمانێ ستانداردی کوردی لە نهاوداهاتوودا. ئەم سێ شێوە ئەدەبیاتەی کوردی کە بە زمانێکی پاراووڕەسەن و زمانێ زۆربەی ناوچەودێهات ولادێ و زمانێ زۆربەی کۆمەڵگەی کوردیە بناغەیەکی باش و دەوڵەمەندەو پێنگاڤی ئێکەمە بۆ زمانێکی (یەکگرتی, ستاندارد) هەرچەند ئەرکێکی قوِرس وزەحمەتە بەڵام زمانەکەمان دەپارێزی لە فەوتان و ژ ناڤچوون, هەرچەندە لە سەردەمی نهادا هەمی تشت وەکی پەڕاونووسراوی کۆن ونوو نافەوتێت بە هۆی ئەو پێشکەوتنەی زانست وتەکنۆلۆجیا هەمووی دەمێنێتەوە وەکی خۆی ئەگەر میللەتێك داپڵۆسێنی و لە ناویشی ببەی بەڵام زمانەکەی بە هۆی ئەدەبە نووسراوەکەی دەمێنێت واتە جگە لە ئەدەب وکەلەپووری چەندین ساڵە بواری تەکنۆلۆجیا زمان دەپارێزێ گەشەشی پێدەدات بە تایبەت ئەو ئامێروتەکنۆلۆجیایەی لە بواری راگەیاندن بەکاردێت لە ڕۆژنامەوگۆڤاروتەلەڤزیۆن و رادیۆ کەزمانێ کوردی بۆ خەڵك و دونیایی دەرەوە بڵاق دەکاتەوە کە زۆتر ئاشنا دبیت بە مرۆڤەکان.

زمانەکەمان و ئەدەبەکەکان لە ئێستادا:

پشتی گردووگێو شیکردنەوەی مێژووی زمانێ کوردی وئەدەبێ کوردی بەشێوەیەکی پوخت,دگەهینە ئەنجامێکی واقیعی و بەردەست کە شێوەی

ئەدەبی کرمانجی سەروو- ژوورو خزمەتکاری زمانی کوردی دیالێکتی ژوورو- سەروو بووە لە فەوتان رزگاری کردووە هەروەها شێوە ئەدەبی کرمانجی (ناڤەڕاست) هەروەتر خزمەتێکی زۆری زمانی کوردی دیالێکتی (ناوەڕاست)ی کردووە لە ئێستاشدا هەردوو شێوە ئەدەبی و زمانی کوردی دیالێکتی (ژوورو- ناوەڕاست) زۆربەی کۆمەڵگەی کوردی قسەونووسراویان هەیە بەو دوو شێوە زمانە واباشترەوچاکترە بناغەی زمانێکی (ستانداردی کوردی) لەو دوو دیالێکتە پێکبهێنرێت کە شێوە ئەدەبیەکەیان فەرهەنگ و وشەوپەیڤ و زاراوەی کوردی ڕەسەنی زۆربەی ناوچە کورد نشینەکانی ئاکەنجیە. زمانێ کوردی ناسنامەی میللەتێ کوردە, زمان واتە نەتەوە , ئەدەب واتە کەلتووروکەلەپووری نەتەوە , زمان وئەدەبەکەمان بوونەتە بوونمان و مانەوەمان لە مێژوودا, زمانێ کوردی زمانێ زۆربەی خەڵکی کوردستانە پێوستیمان بە زمان و ئەدەب و وشەوپەیڤی زمانانیتری بێگانە نیە, زمانێ کوردی لە سەردەمی ئێستادا لە ڕێگەی (ئەدەب و راگەیاندنەوە) چۆتە ڕیزی زمانانی جیهان چەندین کتێب وناميلکە ئەدەبی لە زمانێ کوردیەوە وەرگیِڕدراون بۆ زمانانی (ئینگلیزی وفارسی وتورکی) کە ئەدەب ڕۆڵێکی سەرەکی بینی لە ناسین و دەوڵەمەندکردنی زمانێ کوردی, ئێکەم پێنگاڤیش بۆ بەرەوپیشڤەچوونی زمانێ کوردی و لێك نزیکردنەوەی زمان وئەدەبەکەمان نڤیسەران و رەوشەنبیران وخوێندەڤانان, با وازبهێنین لە زمانی ناوچەیی و ئەدەبی ناوچەیی و میزاجی بەلکی زیاتر لە هەوڵی زمانێکی (یەکگرتی)ی سەرتاسەری بین بۆ زمانێ کوردی لە بەرهەمە ئەدەبیەکانیش ڕەنگبداتەوە کە دۆنیایی و بناغەیەکی پتەووقایمە بۆ زمانی کوردێ, دەشێن پێنگاڤەکان بۆ ئێکخستن و تێکەڵاوی هەردوو دیالێکتی (ژوورو, ناڤەڕاست) ل چەند خاڵێك کۆم بکەینەوە وەکی :

1-شێوەی ئەدەبی کرمانجی(ژوورو , ناڤەڕاست) ئێکبخرێت لە بەرهەمە ئەدەبیەکان ڕەنگبداتەوە.
2-لە داموودەزگا حکومیەکان بە تایبەت لە باشووری کوردستان تێکەڵاوی و ئێکخستنی دیالێکتی (ژوورو و ناڤەڕاست) بهێتە پەیڕەوکرن.
3-ل کتێبی قوتابخانەکان ل حکومەتی هەرێما کوردستانێ پەیڕەو بکرێت کە چینێکی خوێندەواروڕەوشەنبیری داهاتوون.
4-ل سەردەمی ئێستادا کە ڕاگەیاندن (میدیا) ڕۆڵێکی کاریگەروسەرەکی دەبینێت بەشێوەی پەیڕەوکردنی هەردوو دیالێکتی (ژوورو , ناڤەڕاست) زمانێ کوردی پەخش و بڵاو بێتە وەشاندن.
5- گرنگترین پێنگاڤ چاپکردنی کتێب و ناميلکە ل شێوەی (فەرهەنگی

پەیڤ و وشە= قامووسی وشەوپەیڤ) کە هەردوو دیالێکتی (ژوورو ، ناقەڕاست) کۆم بکاتەوە.

ئەو شەقەی لە جەستەی ئەو مامۆستایەی هەولێردرا لەهەموو کورد درا … عیماد عەلی

ئەو گرتە فیدیۆیەی ئەمرۆ کە بە راستی گریاندمی. دیمەنەکە باس لەسەر فێڵ و تەڵەکەبازی بەغدا و ئەنقەرە و تاران نیە کە بە هەوڵە هەمەچەشنە دوژمنکاریەکانیان لەبەرامبەر کورد هەموو جۆرە شێوازێکی نابەجێ بەکاردێنن و مەبەستی سەرەکیان ئەوەیە بەهەر شێوەیەك بێت کوردستان تێکبدەن. باسەکە لێرەدا لەسەر گەندەڵیە دارایی و ئابووریەکانی حکومەتی هەرێم و حزبەکانی دەسەڵاتیش نیە کە کەرامەتی کوردیان خستە ژێر پێیانەوە، باسیشم لەسەر ملکەچکردن و سەردانواندنی دەسەڵاتی کوردی نیە بۆ دوژمنانی گەلی کورد کە بۆ بەرژەوەندی تەسکی حزبی و کەسی خۆیان تا ئەمرۆش بەردەوامن لەو کارەیان و دان بە شکستی خۆیاندا نانێن.

باسم لەو شەقەیە کە هەرزەکارێکی پەروەردەی دەسەڵات وحزبەکانی هەرێمی کوردستان لە مامۆستایەکی دەدەن کە بۆ مافی سەرەتایی خۆی و بژێوی ماڵ و منداڵی هاتۆتە سەرجادە و نالەباری ژیانی تەنگی پێهەڵچنیوە، ئەو مامۆستایەی هەولێر کە سەرەرای جەورو ستەمی دەسەڵات تا ئەمرۆ سەبری گرتووە و لەهەموو شوێنێکیتر زیاتر پشوودرێژتربووە، بەڵام ئەمرۆ تەنها خۆپیشاندانی کردووە و داوای بچوکترین مافی خۆی کردووە. بۆچی ئەمە رووبدات؟ بۆ رێز لە تەمەنی خاوەن مافێك نەگیرێت کە هیچ تاوانێکی نیە و پاش شەق تێهەڵدانی زۆر بە سادەیی و بێ هیچ هەڵچونێك دەڵێت؛ لەمن دەدەیت بۆمن چیم کردیە؟

کەس هەیە ئەو پشودرێژیەی خەڵکی هەولێری لەبەرچاو نەبێت؟ بۆچی رێز لەو وەفاداری و بەئەمەکەیەی ئەوان نەگیرا. ئەگەر باستان لە سلێمانی کرد کە فرەیی راوبۆچون و ململانێی سیاسی و حزبی رۆڵی خۆی

لە نارەزایەتیەکان هەبێت، خۆ ئەوە مامۆستایەکی هەولێری بەسەبر و هێمن و ژێردەستەی چەپوکی دەسەڵاتی ئێوەیە وەك دەلێن کە تا ئەمرۆ هیچی نەکردووە و بەهۆکاری دروستنەکردنی بۆشایی بۆ دزەکادنری دوژمنان و رێگریکردن لە دەستێوەردانیان تەنها خۆی خواردۆتەوە، بەڵام کە ئێسك هات پێست دەدرێت و ئەویش تەنها داوای رەوای خۆی دەکات. سەرەرای شکستی حوکمرانیتان تەنانەت نەیوتووە برۆخێن و برۆن، بەڵێ راست دەکات چی کردیە، هیچ زیانێکی لەکەس نەداوە، دەستدرێژی نەکردۆتەسەر هیچ دامودەزگایەك و کەسێك، بەڵام رەفتاری کاسەلێسەکانتان بگاتە ئەو حاڵەی کە بەعسیش سڵی لێ دەکردەوە.

لێرەدا هیچ نامێنێتەوە بۆ وتن، جگە لەوەی بەوردی تەماشای ئەو گرتە ڤیدیۆیە بکەیت و تێرامانێك بکەیت و لە پەروەردە و رەفتار و مامەڵەی ئەم دەسەڵاتە و دارودەستەکەی بروانیت و لە هۆکاری بکۆڵیتەوە. بۆچی گەیشتۆتە ئەم بارودۆخەی کورد بە خۆی بە ئاشکرا پیشانی بدات کە لە دەسەڵاتدا نە عەقڵ و نە پلان و نە رێز و نە مافی کەس و نەش گرنگترین شت کە ئەخلاقە لە نێو دامودەزگا داپڵۆسێنەرەکانی دەسەڵاتەکەیدا نەماوە.

بەڵێ توێژینەوەیەکی زۆر ورد و قوڵی دەوێت بۆ ئەوەی کە بزانرێت تەنانەت دەسەڵات کاریگەری سەلبی لەسەر پەروەردە و ئەدەب و ئەخلاق و رەفتار و بیرکردنەوە و عەقڵی تاکی کوردی کردووە، کە تەنانەت بگاتە ئەوەی لە بنەما ئەخلاقی و کلتوری و تایبەتمەندیەکانی خۆی لایداوە . ئەگەر قەیرانی ئابووری و لایەنی مادی لە هەر کاتێکدا بێت چارەسەر بکرێت و وەزعی دارایی خەڵك رووە و باشی بروات و گۆرانکاری رووبدات، ئەگەری گەورەیە کە زۆر شت بگەرێتەوە شوێنی خۆی، بەڵام شکستی ئەدەبی و ئەخلاقی و کەلتوری و تایبەتمەندی چاکە و سیفەتە ناوازەکانی میلەتێك بشێوێت چۆن دەگەرێتەوە جێگەی خۆی، چۆن چارەسەر دەکرێت خەڵکینە؟

گەورەترین ناپاکی ناپاکیکردنە

لە کوردستان ... رێزا شوان

کوردستانی جوانمان، بە زەوی ئاسمانییەوە، بە شاخ و گرد و دەشت و دۆڵییەوە، بە ئاو و دار و بەرد و خاک و خۆڵییەوە، بە گوڵ و گوڵزارییەوە، بە کوێستان و گەرمانییەوە، بە باکوور و رۆژهەڵات و باشوور و رۆژئاوایەوە، نیشتمانی پیرۆزی ئێمەی کوردە، جێی هەزاران ساڵی باوباپیرانمانە.. کوردستان جوگرافیا و مێژوومانە، رابردوو و ئێستا و داهاتوومانە، تا ئەوپەڕی خۆشەویستی خۆشمان دەوێ، هەمیشە وا لە ناخی دڵ و دەروونمانە، لە بیر و هۆش و خەیاڵمانە، بەتە وەردی شیرینی هەمیشەی سەر زارمان.

کوردستان پێناسە و ناسنامەمانە، خوێن و هەناسەمانە، سەربەرزی و شکۆداری و سەروەریمانە.. کوردستان ئابڕوومانە، دایک و باوک و خوشک و برا و خۆشەویست و کەسوکارمانە، سامان و سەرمایەمانە.. کوردستان هەموو شتێکمانە.

سۆز و پەرۆش و خۆشەویستی و دڵسۆزی و هاوبەستەبوونمان بە کوردستان، سۆز و ئەڤین و خۆشەویستییەکی قووڵی رەمەکییە، هاوبەستەبوونێکی رەگ بەهێز و قەد ئەستوورە، کە هەرگیز داگیرکەران و دوژمنانی کورد و کوردستان نەیان توانیوە و ناتوانن ئەم خۆشەویستییە لە هۆش و دەماندا دەریبهێنن یا کاڵی بکەنەوە.. چونکە خۆشەویستی کوردستان چۆتە خوێنمانەوە.. کوردستان بووە بە گروپی خوێنمان.. وەکو شاعیری گەورەی گەلەکەمان (عەبدوڵڵا گۆران)ی نەمر دەڵێ:

کوردستان: جێگامی جێی هەزار ساڵەم
پەروەردەی ئەم دۆڵ و سەر لووتکە و یاڵەم
عەشقی تۆ ئەی دایکی خێم و هاوخوێنم
هەر لە پشتی باوکا چووە هەوێنم
ئەشچێتە هەوێنی کێوە و کێوەڵزا
تا کورد مابێ لە چیای بەرزا

هەموومان قەرزاری کوردستانین، ئاوی شیرینیمان نۆش کرد، هەوای پاکیمان هەڵمژی، لە بەروبوومی زەر وزەبەندیمان خوارد، لە باوەشیدا لە دایکبووین و گەش و پەروەردە کراین، بە دیمەنی سروشتی قەشنگ و دڵڕفێنی چاومان هەڵێنان و حەیران و مەستی بووین.. کوردستانە قەڵغان و سەنگەرمانە بە بەرگری و خۆپاراستن لە داگیرکەران.

بۆیە بەرگریکردن لە کوردستان، ئەرکێکی پێویست و زۆر پیرۆز و

رەوشتیی هەموو کوردێکە، راستە ژیان شیرینە، خوێن بەنرخە، بەڵام لە ژیانمان شیرینتر، لە خوێنمان بەنرختر، کوردستانمانە.. بەبێ کوردستان بوون و مانمان هیچ واتایەکی نییە، ژیانمان هیچ چێژ و خۆشییەکی نییە، دنیاش لەبەرچاوماندا هیچ جوانییەکی نییە، شوێنێکیش نییە لە جیهاندا کە جوانتربێ لە کوردستان.. کوردستان بە دنیا ناگۆڕینەوە.

لووتکەی دڵسۆزی و خۆشەویستی و ئەمەکداری و بەخشینیش، قوربانیدانە لە پێناوی بەرگریکردن لە کوردستانی شیرینمان، بە هەزاران کوردستان پەروەری دڵسۆزمان شەهدبوون و گیانیانی خۆیان بەخشی بە کوردستان و بوونە مایەی ڕێز و شانازی بۆ گەلەکەمان.. تا هەتایە بە شانازییەوە یادیان دەکرێنەوە و بەڕێزەوە ناویان دەهێنن.

(هۆمیرۆس) دەڵێ:" لە دنیادا هیچ شتێک لە خاکی نیشتمان شیرینتر نییە"

(پیرەمێرد)ی نەمریشمان دەڵێ:

کاولەکەی وەتەن هەندە شیرینە
ژاری دووپشکی عەرەبەت هەنگوینە

(جیڤارا)ش دەڵێ:" نیشتمانەکەم فێری کردم.. کە خوێنی شەهیدانە.. سنووری نیشتمان دیاری دەکات"

سۆز و پەرۆش و خۆشەویستیمان بۆ کوردستانی نیشتمانمان، هێندە لە ناخمدا گەورە و بێ سنوورە، رەنگە نەتوانین بە نووسین و هۆنراوە و چیرۆک گوزارشتی لێبکەین.

کە پەرلەمانتاری کوردمان بەڕێز (عوسمان بایدەمیر) ناوی کوردستانی هێنا، تورکە رەگەزپەرستەکان، چاویان چووە پشت سەریان، جێگری سەرۆکی پەرلەمانی تورکیا، لە ناو هۆڵی پەرلەماندا بە رقەوە وتی:" کوردستان لە کوێیە؟" عوسمان بایدەمیریش دەستی خستە سەر دڵی خۆی و سێ جار وتی: " کورددستان لە ناو دڵمان دایە" راستە کوردستان لە ناو دڵمان دایە و هەرگیز داگیرکەرانی کوردستان، ناتوان دەریبکەن.

بەڵام لە هەموو کات و شوێنێکدا، لە نێو هەموو گەلێکدا، کەسانێکی لە رەدەرچووی هەلپەرست و خۆپەرست هەن، کە تەنیا بیر لە ژیانی خۆیان دەکەنەوە، گوێ بە ئازار و نەهامەتییەکان و کارەساتەکانی گەلەکەیان نادەن، گوێ بە دەستدرێژی و ستەم و ئەو مەترسیانەش نادەن کە لە لایەن داگیرکەران و دوژمنانەوە رووبەڕووی نیشتمانەکەیان دەبنەوە، ئەم جۆرە کەسانە هیچ خۆشەویستی و دڵسۆزی و هاوبەستەبوونێکیان بە گەل و نیشتمانەکەیان نییە، لەمەش خراپتر و مەترسیدارتر، ئەوەیە وەکو گوێنین، کەچی بوونەتە دەک و

چەقیونەتە جەستەی گەلەکانیان.. ئەمانە ئامادەن بە پارە و دەسەڵات و پایە و بە بەرژەوەندی کەسێتییان، ئەوپەڕی ناپاکی لە گەل و نیشتمانەکەیاندا بکەن، خۆیان و ویژدانییان و رەوشتیان و مرۆڤایەتییان بە داگیرکەران و بە دوژمنانی گەل و نیشتمانەکەیان بفرۆشن، سیخوڕی لەسەر گەلەکەیان بکەن و بە ئاشکرا و بە نهێنی زانیاری گرنگ و مەترسیدا بە داگیرکەران بفرۆشن.. ئامادەن نۆکەری و تانە و لۆمە و سەرشۆڕی و شەرمەزاری و سووکایەتی قبووڵ بکەن.

ناپاکی پەتایەکی زۆر مەترسیدارە و، کارەساتی زۆری لێدەکەوێتەوە.. ناپاکی جۆری زۆرە، وەکو ناپاکی هاوسەرگیری، ناپاکی هاوڕێتی، ناپاکی بازرگانی کردن بە ماددە هۆشبەرەکانەوە، ناپاکی دەسەڵات،… هتد، بەڵام گەورەترین و پیسترین و ناپاکترین ناپاکی، ناپاکیکردنە لە نیشتمان.. کە بە گەورەترین تاوان دەرهەق بە گەل و نیشتمان دادەنرێت. لە هەموو یاساکانی گەلانی دنیادا، لە ناپاکی نیشتمان نابوورن و بەر هیچ لێبووردن و بەخشینێک ناکەوێت و قورسترین سزا دەدرێت.
بێگومان مێژووی گەلی کوردیشمان بەدەر نییە، لە لاپەڕە رەشەکانیدا، ناوی چەندین ناپاکی نیشتمان و خۆفرۆش و کوردستان فرۆش و جاش و نۆکەر و سیخوڕ و، چاوساغ و کڵاوسووری پێش لەشکری داگیرکەر و دوژمنانی کورد و کوردستان تۆمارکراون، کە بە پارە و پایە و دەسەڵات، یارمەتی دوژمنانی گەلەکەمان و داگیرکەرانی کوردستانیان داون و پێشیان کەوتن و رابەریان بوونە و، لوولەی تفەنگەکانیان کردوونەتە گەل و نیشتمانەکەیان، یا زانیاری نهێنی و مەترسیداریان بە داگیرکەران فرۆشتوون.. رۆڵێکی زۆر ناپاکیان بینیوە لەو کارەساتە خوێناوییانەی کە بەسەر گەلەکەماندا هاتوون.. زۆر بەداخەوە، کە ئەم جاش و خۆفرۆش و نۆکەر و ناپاکانە هۆکارێکی سەرەکی بوونە لە شکستییەکانی شۆڕشەکانی گەلەکەماندا.. پەندێکی ئیرلەندی هەیە. دەڵێ:

“بوونی شێرێکی دڕندە لە پێشەوە بێت.. باشترە لە بوونی سەگێکی ناپاک کە لە دواتەوە بێت”
ناپاکی کوردستان، ئەوە کوردە ناپاکەیە، کە ناپاکی لە کورد و کوردستان بکات، چ بە نهێنی یا بە ئاشکرا هاوکاری داگیرکەرانی کوردستان بکات، سیخوڕی بکات و زانیاری و نهێنیی مەترسیدار بە داگیرکەران بگەیەنێت، هۆکارێک بێت بۆ ئەوەی داگیرکەران پێیان بخەنە کوردستانەوە و داگیری بکەن.. ناپاکانی نیشتمان فرۆش، شایانی ئەوە نین کە لە کوردستاندا بژین و بمێننەوە.. نابێت چاو

لە ناپاکی و لە تاوانەکانیان بپێشرێت و لێیان ببوورن، پێویستە قورسترین سزا بدرێن، سەر بە هیچ لایەنێکبن، لە پایەی هیچ حیزبێکدا بن.. هیچ لایەنێک بیان گرێتە خۆیان و چاوپۆشی و پەردەپۆشی لە ناپاکی و لە کارە قێزەونەکانیان بکەن ئەو لایەنەش بە هاوناپاکی دادەنرێت.. چونکە ئەم ناپاکانە زیانێکی زۆر گەورەیان بە چارەنووسی ئێمەوە و بە داهاتووی کورد و کوردستان گەیاندوون، ڕەوشەووتی گەلەکەمان باجێکی زۆر قورسی ناپاکی و تاوانەکانی ئەم ناپاکانە دەدەنەوە.. نابێت ئەم ناپاک و نیشتمان فرۆشانە، وەکو بەرزەکی بانان بەی دەرچن و هیچ لێپرسینەوەیەکیان لەگەڵدا نەکرێت.. هیچ بیانوو و پاکانەیەک بە ناپاکیان لێ قبووڵ ناکرێن، ناپاکیش وەکو پەتایەکی قێزەونە بە ناوچەوانیانەوە کە تا هەتایە دەمێنێت و بە نەشتەرگەریش لێیان نابێتەوە، دوای مردنیشیان هەر بە ناپاک ناودەبرێن.

ناپاکان شایەنی ئەوەن کە ڕۆژی هەزار جار نەفرەت و تف و بەردباران بکرێن.. بە ئەوەی ببن بە پەند بە کەسانی تری هاونیاز.. بە ئەوەی هاوشەوەی موشیر ئاغا و مەلای خەتی و ئەرشەد زێباری و… دووبارە نەبنەوە. ناپاکان شایەنی ئەوەش نین کە بشمرن، خاکی پیرۆزی کوردستان جەستەی پیسیان بگرێتە خۆ.
(ناپلیۆن پۆناپارد) دەڵێ:" نەمتوانی ئیسپانیا بگرم چونکە جاشیان نەبوو"
پێش ئەوەی کە (هیتلەر) بمرێت، لێیان پرسی: هیچوپوچترین کەسانێک، کە لە ژیاندا چاوت پێکەوتوون کێن؟ لە وەڵامدا وتی:" هیچوپوچترین کەسانێک کە لە ژیانمدا چاوم پێکەوتوون، ئەو کەسانەن کە بە داگیرکردنی نیشتمانەکانیان یارمەتیان دام"
ناپاکانی نیشتمان کە خۆفرۆش و بەکرێگیراون، تەنانەت ئەو لایەن و داگیرکەرانەش کە بە بەکرێیان گرتوون و سیخوڕی و نۆکەریان بە دەکەن.. ئەوانیش بە هیچوپووچ و بە بێنرخییان دەزانن.. رقیان لێیانە و بە چاوێکی سووک و بێبەزییەوە لێیان دەڕوانن.
بە نموونە: چیرۆکی (ناپلیۆن و ئەفسەرێکی ناپاکی نەمساوی) تان بۆ دەگێڕینەوە.

(ناپلیۆن) لە شەڕەکانیدا بە گرتنی نەمسا، لەبەر سەختی تەبەگرافیای نەمساوە شکستی هێنا و نەیتوانی بیگرێت.. بیریان لەوە کردەوە کە بە پارە نەکەرەکی نەمساوی بکەن و سیخوڕیان بە بکات و لەسەر سوپای نەمسا زانیاری لەوەربگرن. توانیان ئەفسەرێکی نەمساوی بە پارە رازی بکەن.. ئەفسەرە ناپاکەکە نهێنی و زانیاری زۆر

مەترسیداری دەربارەی شوێنەکان و جۆری چەک و ژمارەی چەکدارانی سوپای نەمسای بە سوپای فەرەنسی دا، ئەوەشی پێ وتن کە کە لە نێوان دوو چیای نزیکی سوپای فەرەنساوە، سوپایەکی کەمی نەمساوی لێیە و چەکی قورسیان پێ نییە، گەر ئەو لەشکرگایە بگرن دەتوانن بە ئاسانی بچنە ناوەندی نەمساوە. سوپای فەرەنسی سوودێکی زۆریان لە نهێنی و زانیارییەکانی وەرگرت.. بە هێزێکی زەبەلاحەوە، لە شەوێکدا، لە ناکاودا هێرشیان کردە سەر ئەو لەشکرگایە و بە ئاسانی گرتیان.. لەوێشەوە چوونە ناوەندی نەمسا و لە ماوەیەکی کەمدا هەموو نەمسایان گرت.. کە بارودۆخی فەرەنسا ئارام بووە ئەو ئەفسەرە سیخوڕە ناپاکەکەی نەمسا، کە ڕۆڵێکی ناپاکی هەبوو لە بەدەستەوەدانی نەمسا چوو بۆ فەرەنسا، چوو بۆ کۆشکەکەی ناپلیۆن بۆ وەرگرتنی کرێی ناپاکییەکەی کە گەیشتە بەردەم (ناپلیۆن)، ناپلیۆن (گەزیەک زێڕ)ی بۆ هەڵدایە سەرزەوییەکە.. ئەفسەرەکە وتی:"بەڵام دەمەوێ بەختی ئەوەشم هەبێت، کە تەوقە لەگەڵ دەستی ئیمبراتۆردا بکەم" ناپلیۆن وەڵامی دایەوە:"ئەم زێڕە بۆ کەسانێکی وەکو تۆیە، بەڵام دەستی من تەوقە لەگەڵ کەسانێکی وەکو تۆ ناکات، کە ناپاکی لە نیشتمانەکەی بکات"

ئەفسەرە سیخوڕە نەمساوییەکە، زێڕەکەی هەڵگرت و بە سەرشۆڕییەوە چووە دەرەوە.

ئەفسەرە پلە باڵاکانی فەرەنسا کە لەوێدا ئامادەبوون.. ئەم هەڵوەستەی ناپلیۆنیان پێ سەیربوو، چونکە ئەو ئەفسەرە یارمەتی و هاوکارییەکی زۆری کردن و هۆکارێکی سەرەکی بوو بۆ سەرکەوتنیان و بە داگیرکردنی نەمسا، بۆیە لە ناپلیۆنیان پرسی بۆ بەو شێوەیە ڕەفتاری لەگەڵدا کرد؟ ناپلیۆن بە وتەیەکی مێژوویی زۆر جوان و بەجێ وەڵامی سەرکردەکانی دایەوە و وتی:"ناپاکی نیشتمان، وەکو ئەو دزە وایە کە دزی لە سامانی باوکی دەکات و دەرخواردی دزەکانی دەدات.. نە باوکی لێیدەبوورێت، نە دزەکانیش سوپاسی دەکەن"

نیشتمان هەرگیز ئەم ناپاک و خۆفرۆش و سیخوڕ و جاش و بەکرێگیراوانە لە بیر ناکات، کە دەستەکەی دوژمنان و داگیرکەرانی نیشتمان بوون.. هەرگیز لە سزای گەل رزگاریان نابێت.. هەرگیزیش مۆری ناپاکییان لێنابەتەوە.

کورد دەڵێ:"سەد ساڵ بکەیت بێگانە پەرستی.. دوایی هەر دەنیت نشوستی"

دەشڵێ:"هەزار کراس بدڕێ بۆ پاکی.. کراسێ مەدڕێ بە پیسی"

ئەو ناپاکانەش دیارن کە کێن، وەکو دەڵێن:" دار هەڵبڕە سەگ دز دیارە"

حیزبی خۆفەت ... شیعری: نزار قبانی ... وەرگێرانی: پشکۆ ناکام

گەر نیشتمان دوور خرابێتەوە
وەکو من
و
بیرلە چەرچەفە سپی یەکەی
دایکی بکاتەوە
وەکو من
و
بیر لە پشیلە ڕەشەکەی
ماڵەوە بکاتەوە
وەکو من
و
گەر قەدەغە بێ نیشتمان
نووسین بگرێتە بەر
وەکو من
و
فەرهەنگ و ئەقڵ بگرێتە بەر
وەکو من
ئیتر بۆ ناخرێتە
ئەو خەستەخانەیەی
هەمووماني تیاین….!
بۆ نابێتە ئەندامی حیزبی خۆفەت
کە بە هەزاران
کوردی لە خۆ گرتووە
وەکو من….!

=================

عەفرین؛ لاولاوی نیشتیمان … بۆتان لەتیف عەبدولقادر"پایان"

لەپەرتوکی ئاڤێستادا
وێنەی چلە زەیتونێ کێشراوە..
لێی نوسراوە: عەفرین؛ ئاوی ئافەرێنە..
بەرخودانی ڕەیحانەو لاولاوی نیشتیمانە
ئااخ چۆن پێکراوم؟!..
گەرچی دەستم؛ بەکلیلەکانی ئاشتی وئازادیەوە گرتووە
بەڵام هێشتا؛
ئەو تۆفانە نامرۆییە دڵی زەیتونیم لەت ئەکاو ئەڕوشێنێ.
** * **
وەختی کەرکوک دڵی شکا؛
وەختی چوارچرا دامرکێندرایەوە؛
وەختی دیاربەکر دڵی تێکھەڵھات؛
کوردستانەکەی بن خەتێش گریا..
ئەی عەفرینم؛
تەنیاییت ھەر لەزستانە بێ بارانەکەی خۆم ئەچێ و
لەپارچە شوشە شکاوەکانی بەرھەتاویش..
لێرە ناڕۆین وەک گرێ مەزن دەمێنین
گەر برسی بووین؛ خۆڵی پێش بێرایی ئەخۆین..
کەمردیشین؛ وەکو زەیتون بەژن زراڤ ئەڕوێینەوە
دڵمان زمانی ئازادی و لەمێژووشدا دڵی عەفرینێ ئەدوێنێ.
*** * ***
بۆ کوێ دێن وبۆ کوێ؟!
نازانن کە ھەتاوی پێش مردنن؟!..
نازانن کە لەسێبەری سەوزی زەیتون
لەسێبەری فریشتەیی گۆنای ئەودا دەمرن؟!..
مادام میفتاحی عەدەمن؛
لەئاسمانی سەوزی عەفرین تێکشکاوو دڵبەخەمن.
مادام میفتاحی فەتح بین؛
بەبرژانگی چاوەکانمان نیشتیمان ڕەنگین ئەکەین و
پێتان دەڵێین خاتر جەمن.

ب□ ئازدی وئاشتی ومرۆیی
وەک کۆترێ چلە زەیتونمان هێمایەو
ئاڤرینە لەمێژە ڕووباری ژیانەو
سەرچاوەکەی؛ دڵی بێگەردی ئاڤێستا
وەک لێوی عەزەب باریکەو
لەگرێ مەزن؛ غەزەل لەمردن ئەڕوێنێ..
**** ** ****
کەزیەکانی نارین کوبانێ
بەتۆقەی چڵە زەیتون چنراون
دەنگی بولبول؛
هەتاوی ئەوین بەسێبەری زەیتون خاو ئەکاتەوە
ئەدی نەمگوت:
لەتاریکایی مەشریقی وجود
کۆبانێیە (مشتێ نورە) بۆئازادی؟!..
بۆ بەرخۆدان..
بۆ سەربەستی..
ئەرتەش شکێن گوڵی سوورە!..
چڵە زەیتونی عەفرینێش
وەک ترپەسپی ی کوبانێ مشتێ نوورە!..
ئەی گرێ مەزن؛
چۆڕاوکەی تەریک وتیزمارەکانت وەگەڕخەوە..
هاواری بێ فریا دەنگی وشک بووە..
ئەم قرچەی گەرمایە هی کوورەی ئاگرەو
ئەرتەش شکێن ئاڤێستاکەی چاوی بوورە..
***** * *****
ئەوە فەتحە؟!..
ڕوخاندنی دوو گردی سەر سینگی نارین؟!..
ئەی خودایە..
فەتحی عەدەم ستەم ئەکات..
ئەی خودایە..
ئەو نارینە مشتێ نورە
فوڕقانی وجودە بۆفەتحی عەدەم..
بزەی جێماوی دوای ئەنفالە وادوورە..
****** * ******
لەعەفرینی بەژن زراڤی دارزەیتون حەشرە..
سوڵتان لەکۆڵانەکانی ئازار
لەکۆڵانە تەنگەکانی جەحیم

سازی سوتان ئەژەنێت و
زەیتونەکانی ناو بەهەشت هەراسان وبێزار ئەکات..
******* * *******
لەم گەردوونە بێ بنەدا
نەنوح هەیەو نەکەشتیەکەی..
وەلێ کەزیەکانی زەیتونێ دزراون..
دیلی دەستی سوڵتانن بۆستەم..
ئەی خودایە لەو جیهانەی؛ نقەی ل□ بەر نایێت!..
من دەڵێم: ئەی دڵی پڕ خورپەم..
ئەی بەرخودانی نیشتیمان
هەر پەرتوکێک بکەیتەوە هەر مەنفایە
دەست بەکلیلەکانی بەرەبەیانەوە بگرە..
ئاسۆیەکەی وەک برۆی ئاڤێستا باریک
سڵاو لەدڵگەرمی گەنج وخورتێن وڵا تپارێز..
سڵاو ل□ بەرخودانی عەفرین ک□ بەور هەڵمەت ئەبات.

******** * ********

بۆتان لەتیف عەبدولقادر"پایان"
۲۰۱۸-۲-۱٦ هەولێر

پەیامێک بۆ منداڵانی جیهان

لە (کۆمەڵەی منداڵانی کورد _ لە نەرویج)ەوە

ئێمەی ئەندامانی (کۆمەڵەی منداڵانی کورد _ لە نەرویج) کە بەشێکین لە منداڵانی کوردستان ئەم پەیامەمان بە زمانی کوردی ئاراستەی سەرجەم منداڵانی جیهان دەکەین، کە ئێمەش بەشێکین لە ئەوان.. لە هەچ وڵات و شوێنێکدا بژین.. لە هەچ نەتەوەیەک بن.. سەر بە هەچ باوەڕ و ئایینێک بن.
ئەی منداڵانی جیهان.. ئێوە لە ئێمەی منداڵانی کورد بەختەوەرتر و ژیانخۆشترن.. ئێوە بە ئاسوودەیی و ئارامی و ئاشتی دەژین.. بە شادی و کامەرانی دەژین.. ئێوە ئازادن و خاوەنی دەوڵەتی سەربەخۆی

خۆتانن.. ئازادی و دیموکراتی و ئاشتی و مافەکانی مرۆڤ و منداڵان و ژنان لە لای ئێوە بوونیان هەیە.. ئێوە مافەکانتان پارێزراون و ڕێزتان لێدەگرن.. ناتانکوژن و دەربەدەر و ئاوارەتان ناکەن.. سەرما و گەرماتان نابێت.. تێرن و برسیتان نییە.. بە ئەوپەڕی ئازادی و دڵخۆشییەوە پێدەکەن و یاری دەکەن.. بە ئارەزووی خۆتان شایی و سەما دەکەن.. لە باوەشی گەرمی دایکان و باوکانتان دا، گوێتان لە ئاواز و موزیکی خۆش دەبێت، بە گێڕانەوەی چیرۆکی خۆش دەتانکەنە خەو.. لە هەموو لایەکەوە سۆز و خۆشەویستی و ڕێز دەورەی داون.. بە تامی دەتان چێژ و خۆشی لە تافی منداڵیتان دەبینن.. جیهانی پڕ لە هیوا و خەیاڵ و خەونی خۆشتان لێتێک نادەن.. کەس ناتان تۆقێنێ و کەس ماڵ و قوتابخانەکانتان ناڕووخێنێت..

بەڵام لە کوردستانی داگیرکراوی ئێمەی کورد دا.. داگیرکەران هێندە ڕەگەزپەرستن، هێندە دڕندەن و خوێنمێژ و فاشستن، هیندە شەڕخواز و کاولخوازن، هێندە دژی ئازادی و دیموکراتی و ئاشتی و پێکەوەژیان و مافەکانی مرۆڤ و منداڵانن.. هێندە ستەمکار و تاوانبارن.. خاوەنی رقێکی هێندە ڕەشن.. لە هەموو جیهاندا لە وێنەیان نییە.. لەوەتەی هەن دژایەتی گەلی کوردمان دەکەن.. لەوەتەی هەن کورد ژینەساید دەکەن.. کوردستان کاول دەکەن.. سامانی کوردستانمان تاڵان دەکەن و دەدزن.. داگیرکردن و خوێنڕشتن و کوشتنی منداڵان و ژنانی بێتاوان.. بێڕەوشتی و نامەردی و تاڵانکردن و جەردەیی و دزی و وێرانکردن و دەربەدەرکردن و ڕەگەزپەرستی، بەشێکی ڕەسەنن لە کولتووری بۆگەنی داگیرکەرانی کوردستان، کە لە باب و باپیرانیانەوە بۆیان ماونەتەوە.

ئەوەتا بە ڕۆژی ڕووناک، بە بەرچاوی جیهان و کۆمەڵگای نێو دەوڵەتییەوە، تورکیای زیندانستان و ئێرانی سێدارە و عێراقی شیعستان و سوریای بەعستان، بە چاوپۆشینی ڕووسیا و ئەمریکا و ناتۆ.. گەلەکۆمەیان لە گەلی بێتاوانی کوردمان کردووە.. بە زەبەلاحترین هێز و بە قورسترین چەکی مۆدێرزمەوە، پەلاماری شاری کەرکوک و خانەقین و دووز و مەخموور و شەنگالیان دا، لە باشووری کوردستان، بە سەدان ماڵ و دوکان و بازاڕیان تاڵانکرد و تۆقاندیانەوە، بە دەیان کەسیان کوشت، بە هەزاران کورد ئاوارە بوونە و ناهێڵن بگەڕێنەوە بۆ زێدی خۆیان.. هەر ئەم داگیرکەرانەی کوردستان هەمان گەلەکۆمەیان لە شاری (عەفرین)ی ڕۆژئاوای کوردستان کرد و، سوپای ڕەگەزپەرست و دڕندەی تورکیا، لەگەڵ هەزاران جاشی بەکرێگیراویان لە پاشماوەی داعشە بێڕەوشتەکانی

سوریا و عێراق لە ژیر ناوی (سوپای ئازاد) دا پێ چەک کردن و دەندان و نامەردانە، شەو و رۆژ بە فڕۆکەی تانک و تۆپ و زرێپۆشی رووسی و ئەمریکی و ئەوروپی، بە دەستپاراستن و زۆر بێبەزەییانە و نامەردانە شەو و رۆژ بە بێوچان بەردوومانی ماڵەکان و بازار و قوتابخانە و نەخۆشخانەی شاری عەفرینی قارەمان و جوانیان کرد.. بە سەدان کوردی سڤیلیان شەهیدکرد، بە سەدان برینداریان هەیە.. کە لە نێو شەهیدەکاندا، زیاتر لە پێنجا منداڵی کورد شەهیدکران، زیاتر لە سەد منداڵیش بریندارن.. کەچی ئەردوگانی خوێنڕێژ، کە تا ناقەگەی بە خوێنی کورد سوورە، نکووڵی لە تاوانەکانی دەکات، لە جیاتی کوشتنی پێنجا منداڵی کورد بە پێنجا چەکداری کورد ناوی بردن.. بەجگە لە لە شەهیدبوونی بە سەدان ژن و پیری کورد لە عەفرین و دەوروبەری.. تا ئێستاش تورکیای فاشست درێژە بە تاوانەکانی دەدات، لە عەفرین و لە باکوور و باشووری کوردستاندا، رۆژانە ئەتاوانی قێزەوەنتر لە دژی گەلی کوردمان ئەنجام دەدات.. تورکیا دژی کوردە لە هەرشوێنێکدا بین.
بە هۆی پەلاماردانی عەفرینەوە، لە ترسی کوشتن، زیاتر لە دوو سەد و پێنجا هەزار کوردی عەفرین ئاوارەی سوریا بوونە، لە بەر باران و سەرما و سۆڵەدا دەژین.. لەو ژمارەیە زیاتر لە حەفتا و پێنج هەزار منداڵیان تێدایە.. لە باروودۆخێکی زۆر سەخت و کارەساتاویدا دەژین.. چی ماڵ و سامانیشیان هەیە، لە لایەن سوپای تورکیا و جاشە بەکرێگیراوەکانییەوە بە بەرچاوی کامیراکانی میدیاکانی جیهانەوە تاڵان کران.

بە داخەوە گەلی کوردمان زیاتر لە سەد ساڵە، بەتە قوربانی بەرژەوەندییەکانی وڵاتە زل هێزەکان.. هەموویان لە جیاتی جیهان شەڕی داعشیان بە کورد کرد، ئێستاش پشتیان تێکردووین.. تا ئێستا هیچ هەنگاوێکیان بە راگرتنی تاوانەکانی تورکیا نەناوە.. هیچ هەڵویستێکی پراکتیکیان نەناوە.. تورکیا و ئێران و عێراق ئەو هەموو تاوانانەیان دژ بە گەلی کوردمان ئەنجام دان و ئەنجامیدەدەن.. کەچی تا ئێستاش کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و رێکخراوەکانی مافەکانی مرۆڤ و منداڵان و ژنان، لە ئاستی تاوانەکان و رەشەکوژی و ژینۆسایدکردنی بە ئاشکرای گەلی کوردمان، کوێرن کەڕن، لاڵن، ویژدان مردوون.. هیچ هەڵویستێکی نەرێنییان نەنواندووە، تا ئێستا بە ئاشکرا و بە فەرمی پرۆتستۆی تاوانەکانی تورکیایان نەکردووە.. بێدەنگیش لە ئاستی تاواندا، تاوانە.. ئەمەش شەرمەزارییەکی گەورەیە بە کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و بە رێکخراوەکانی مافەکانی مرۆڤ و منداڵان و ژنان، بە ویژدانی مردووی

جیهانی بە بەهەستی مرۆڤایەتی.. بەرانبەر بە گەلی کوردمان.. هەموو دەوڵەتانی جیهان قەرزاری پێشمەرگە و شەرڤانانی کوردن لە بەرخودانی و قوربانیدان و بەرگریکردنیان لە دژی داعش.

ئەی منداڵانی جیهان، داوا لە ئێوەی هاوڕێ و خۆشەویستی ئێمە دەکەین، کە دەنگتان هەڵبڕن و دەنگتان بخەنە پاڵ دەنگمان و بە توندی پرۆتستەی تاوانەکانی داگیرکەرانی کوردستان بکەن.. داواکان لە کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و لە ڕێکخراوەکانی مافەکانی مرۆڤ لە ویژدانی جیهانی و لە هەستی مرۆڤایەتی بکەن، پێیان بڵێن بەسە چاوپۆشین و بێدەنگی و بێهەڵویستی لە ئاستی ئەو هەموو تاوانانەی کە ئەردۆگانی دیکتاتۆری سیکۆپاتی، سەرۆک کۆماری تورکیای زیندانستان، بە ناڕەوا لە کوردی دەکات.. هاوارکەن و بڵێن، بەسە کوشتن و بەندنکردن و وێرانکردن و دزی و تاڵانکردن و دەربەدەرکردنی کوردی بێتاوان.. بڵێن بەسە خوێنڕشتنی خەڵکی سڤیلی کورد.. داوا لە کۆمەڵگای نێودەوڵەتی بکەن، فشار بخەنە سەر ئەردۆگان و دوای لێکەن هێرش و تاوانەکانی لە دژی شاری عەفرینی داگیرکراو رابگرێت و هێزەکانیان دەرچن لەم شارە کوردستانییەمان.. بڵێن بەسە شەڕ و داگیرکردن.. بەسە ژینوسایدی گەلی کورد.. با هەموومان داوابکەین، کە ئەردۆگانی تاوانبار و ستەمکار، بە تاوانی کوشتن و خوێنڕشتن و ژینۆسایدی کورد، بە کوشتنی منداڵان و ژنانی کورد و وێرانکردنی کوردستان.. بدرێتە دادگای نێودەوڵەتی.. بێگومان تاوانە قێزەونەکانی ئەردۆگان، تاوانی دژی بە مرۆڤایەتین.. پێشێلکردنێکی زەق و ئاشکرای هەموو یاساکان و ڕێکەوتنەکانی مافەکانی مرۆڤ و منداڵان و ژنانن.

ئەی منداڵانی جیهان.. سڵاو و خۆشەویستی و ڕێزمان بۆتان هەیە.. سڵاوی سەرجەم منداڵانی کوردستانی ئازادیخواز و ئاشتیخواز و دیموکراتیخواز و ژیانخواز.

ڕێزا شوان/ سەرۆکی کۆمەڵەی منداڵانی کورد ـ لە نەرویج

نەرویج: ٢٥ی/ ئادار / ٢٠١٨

تابلۆ بۆ دەربرینی خەم و ئازارەکانی پەنابەران ... ئامادەکردنی: هێژار تۆها

عەباس عەبودی ، ناوی ئەو پەنابەرە عێراقییە کە جیاواز لە پەنابەرانی تری هاوڕێی ، خەمەکانی ئەوان و خۆیشی لەو تابلۆیانەدا ئاوێتە دەکات کە بەشێوەیەکی سادە بەڵام پڕ مانا کێشاونی.
عەباس ، ماوەی نزیکەی چوار ساڵە لە کەمپەکانی پەنابەران لە دوورگەی ناورۆ ژیان بەسەردەبات بەبێ ئەوەی بزانێت چی بەسەردێت لە داهاتوودا.
عەباس وەك خۆی دەڵێت وێنە دەکێشێت بۆ ئەوەی خەمەکانی لە بیربچێتەوە.
ئەم پەنابەرە یەکێکە لەو پەنابەرانەی دوورگەی ناورۆ و پاپانیوگینیا کە پێشتر ویستویانە بە قاچاخ و بە بەلەم ڕوو لە ئوسترالیا بکەن و بڕی 13 هەزار دۆلاری داوە بە قاچاخچییەکان بەڵام لەلایەن هێزە دەریاییەکانی ئوسترالیاوە دەستگیرکراون و ڕەوانەی کەمپەکانی ئەو دوو دوورگەیە کراون و هەرگیز لە ئوسترالیا نیشتەجێ ناکرێن.
ئەم سیاستە توندە وەهای لە عەباس کردووە کە بەرپرسانی باڵای ئوسترالیا بخاتە ناو تابلۆکانی و لە دوو تابلۆی جیاوازدا سەرۆك وەزیرانی ئوسترالیای وەها نیشانداوە کە پەنابەرێکە و منداڵەکەی لە ئامێزدایە لەکاتی نقومبوونی بەلەمەکەیاندا و هاوکات وەزیری ناوخۆی ئوسترالیاشی لە تابلۆیەکی تردا کێشاوە کە وەك پەنابەرێك دەردەکەوێت و داوای داخستنی کەمپەکان دەکات. بە ووتەی خۆی دەیەوێت ئەوانیش هەست بەو ئازارانە بکەن کە ئەوان چەشتویانە.

سەرچاوە : ئاژانسی هەواڵی ئێس بی ئێس

دایکی شیرینم ... ڕۆستەم خامۆش

ئازیزەکەی من ئەرێ هێ دایە
لەگوێم هەر ماوە سۆزی لای لایە

لە بیرم ناچێ باوەشی گەرمت
گۆرانی ڕۆڵە و ئاوازی دەمت

بەهەڵبەستی جوان تۆ دەتخەواندم
کاتێ دەگریام زوو ڕات دەژاندم

لە تاریکی شەو چەشنی چرا بووی
بە گیان و بە دڵ بۆ من پەنا بووی

لە بیرت ناکەم دایکی شیرینم
ساتێ نەتبینم لێم تاڵە ژینم

هەتا بمێنم من لەم دونیایە
خۆشەویستی تۆم هەر لە دڵدایە

هەولێر ٢٠٠٤/٨/٢٤